

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ПРИСЛІВНИКОВА СИСТЕМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО
МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0350-у
спеціальності 035“Філологія”
освітньої програми “Українська мова та література”
спеціалізації 035.01 “Українська мова та література”

_____ Н. О. Садилко
підпис

Керівник _____ канд. філол. наук,
підпис
ст. виклад. О. В. Меркулова

Рецензент _____ канд. філол. наук,
підпис
доц. С. В. Сабліна

Запоріжжя
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет філологічний

Кафедра української мови

Рівень вищої освіти *магістр*

Спеціальність 035 “Філологія”

Освітня програма “Українська мова та література”

Спеціалізація 035.01 “Українська мова та література”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри української мови

_____ Р. О. Христіанінова

28 жовтня 2021 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Садилко Надії Олексіївни

1. Тема роботи *Прислівникова система сучасного українського молодіжного сленгу*, керівник роботи *Меркулова Оксана Володимирівна*, кандидат філологічних наук, старший викладач, затверджені наказом ЗНУ від 02 червня 2021 року № 807-с.
2. Строк подання студентом роботи – 28.11.2021.
3. Вихідні дані до роботи : *Словники сленгів (Словник сучасного українського сленгу / упор. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.; Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.; Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. Київ : Критика, 2005. 496 с.); результати опитування 120 студентів ЗНУ; наукові праці : О. К. Безпояско, Л. Л. Буланіна, Ф. І. Буслаєва, І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, Л. М. Науменко, М. Я. Плющ, О. О. Романової, О. О. Селіванової, В. Г. Чорнобай та ін.*
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
 1. *Роль прислівника як частини мови.*
 2. *Роль адвербіалізації як одного зі шляхів становлення прислівника.*
 3. *Семантична класифікація прислівника.*
 4. *Поняття сленгу, його класифікації.*
 5. *Семантика та словотвірна структура досліджуваної лексики.*
 6. *Тенденції розвитку прислівникових сленгізмів у мовленні студентів Запорізького національного університету в порівнянні зі сленговими прислівниками, зафіксованими у словниках початку ХХІ століття.*

5.Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника роботи	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Меркулова О. В., старший викладач	02.11.2020	02.11.2020
Перший розділ	Меркулова О. В., старший викладач	15.02.2021	15.02.2021
Другий розділ	Меркулова О. В., старший викладач	20.05.2021	20.05.2021
Висновки	Меркулова О. В., старший викладач	15.09.2021	15.09.2021

б. Дата видачі завдання– 23.10.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	Жовтень – листопад 2020 р.	Виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	Січень – липень 2021 р.	Виконано
3.	Написання вступу	Серпень 2021 р.	Виконано
4.	Підготовка розділу 1 «Лінгвальна природа прислівникової системи молодіжного сленгу»	Вересень – жовтень 2021 р.	Виконано
5.	Написання розділу 2 «Семантика і структура прислівників українського молодіжного сленгу»	Жовтень – листопад 2021 р.	Виконано
6.	Формулювання висновків	Листопад – грудень 2021 р.	Виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	Листопад – грудень 2021 р.	Виконано
8.	Захист роботи	Грудень 2021 р.	Виконано

Студент

(підпис)

Н. О. Садилко

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

О. В. Меркулова

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено.

Нормоконтролер

(підпис)

Л. М. Стовбур

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра “Прислівникова система сучасного українського молодіжного сленгу” містить 67 сторінок.

Для виконання кваліфікаційної роботи опрацьовано 69 наукових джерел.

Об’єкт дослідження – сучасний український молодіжний сленг.

Предметом наукової праці слугувала прислівникова підсистема сучасного українського молодіжного сленгу.

Мета дослідження: лексико-семантичний та словотвірний аналіз прислівникової системи сучасного українського молодіжного сленгу в контексті еволюції таких сленгізмів упродовж ХХ століття.

У процесі дослідження виконано такі **завдання:**

- 1) окреслено основні риси прислівника як частини мови;
- 2) означено роль адвербіалізації як одного зі шляхів його становлення;
- 3) розглянуто семантику досліджуваної лексики;
- 4) проаналізовано словотвірну структуру досліджуваної лексики;
- 5) виявлено тенденції розвитку прислівникових сленгізмів у мовленні студентів Запорізького національного університету в порівнянні зі сленговими прислівниками, що були зафіксовані у словниках початку ХХІ століття.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній уперше виявлено склад і структуру сленгізмів прислівникового типу на основі спостереження й аналізу мовлення студентів та основні тенденції вживання таких лексем у 2020-2021 роках порівняно з тим, які лексичні одиниці були в активному вжитку на час укладання відповідних словників на початку ХХІ століття.

Сфера застосування. Результати дослідження можуть бути використані в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти при вивченні тем “Лексикологія”, “Словотвір”, “Морфологія”, а також на заняттях із соціолінгвістики.

Ключові слова: АДВЕРБІАЛІЗАЦІЯ, ЗАПОЗИЧЕННЯ, КІЛЬКІСНО-ОЗНАЧАЛЬНІ ПРИСЛІВНИКИ, ПРИСЛІВНИКИ МІСЦЯ, ПРИСЛІВНИКИ ЧАСУ, ПРИСЛІВНИКИ ПРИЧИНИ, ПРИСЛІВНИКИ СПОСОБУ ДІЇ, ПРИСЛІВНИК, СЛЕНГ, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ, ЯКІСНО-ОЗНАЧАЛЬНІ ПРИСЛІВНИКИ.

ABSTRACT

Bachelor's thesis *Adverbial System of Modern Ukrainian Youth Slang* contains 67 pages.

To fulfill the thesis 69 scientific sources were studied.

The object of the study was modern Ukrainian youth slang.

The subject of scientific work was the adverbial subsystem of modern Ukrainian youth slang.

The aim of the research was the lexical-semantic and generative analysis of the adverbial system of modern Ukrainian youth slang in the context of the evolution of such slangisms during the XX century.

During the study the following **tasks** were completed:

- 1) the main features of the adverbs as part of speech were outlined;
- 2) the role of adverbialization as one of the ways of its formation was defined;
- 3) the semantics of the studied vocabulary was described;
- 4) the structure of the studied vocabulary was described;
- 5) trends in the development of adverbial slang in the speech of students of Zaporozhye National University revealed in comparison with slang adverbs recorded in dictionaries of the early XXI century.

Scientific novelty of the study is that the composition and structure of adverbial type slangs on the basis of observation and analysis of students' speech was discovered for the first time and the main trends in the use of such tokens in 2020-2021 revealed in comparison with what lexical units were in active use at the time of compiling the relevant dictionaries in the early XXI century.

Application Field. The results of the study can be used in general secondary institutions and higher education institutions in the study of topics "Lexicology", "Word formation", "Morphology" as well as in classes on sociolinguistics.

Keywords: ADVERB, ADVERBIALIZATION, ADVERBS OF MANNER, ADVERBS OF PLACE, ADVERBS OF REASON, ADVERBS OF TIME, ADOPTION, DEFINING ADVERBS, SLANG, TRANSLITERATION, QUALITATIVELY-DEFINING ADVERBS, QUANTITATIVE-DEFINING ADVERBS.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ЛІНГВАЛЬНА ПРИРОДА ПРИСЛІВНИКОВОЇ СИСТЕМИ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ.....	10
1.1. Параметризація ознак прислівника як мовознавча проблема	10
1.2. Адвербіалізація як один із основних шляхів поповнення прислівникової системи української мови.....	14
1.3. Семантична класифікація прислівника.....	19
1.4. Сленг як лінгвальна одиниця. Поняття молодіжного сленгу, його класифікація.....	21
РОЗДІЛ 2. СЕМАНТИКА І СТРУКТУРА ПРИСЛІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ.....	25
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	61

ВСТУП

Останні три десятиліття в українському мовознавстві спостерігається поживлення інтересу до мовлення різних сфер суспільства, що спричинено посиленням антропоцентричних тенденцій у гуманітаристиці постколоніальних держав, у тому числі й України.

Після виходу перших великих наукових розвідок соціолінгвістичного плану (П. Грабовий, О. Зарецький, О. Руда, Л. Ставицька та ін.) в українській жаргонології з'являється низка дисертацій і статей, присвячених особливостям функціонування різних соціолектів (Л. Карпець, С. Мартос, Т. Миколенко, Є. Редько, Т. Русановська, К. Сіріньок, К. Столяр, О. Таран, О. Шарговська та ін.) і навіть ставленню до них із боку представників сфери освіти (О. Глазова). Усі ці й інші роботи об'єднує те, що матеріалом для розгляду були сленгізми (жаргонізми, арготизми), об'єднані певною тематичною (спортивний жаргон, комп'ютерний сленг), соціальною групою (сленг мешканців того чи того населеного пункту) або сферою фіксації (наприклад, сленг в українській прозі певного періоду). Однак дотепер у лінгвістиці не було праць, у яких би розглядалися сленгізми лише однієї частини мови. Так само в українському мовознавстві досі немає робіт, де прислівник, попри наявність значної кількості наукових студій як про його історію (П. Білоусенко, І. Даценко), так і його семантичні й структурні особливості в українській мові загалом (І. Чапля) та в діалектах (Г. Гримашевич, О. Захарків, Н. Прилипко та ін.), був би описаний як особливий клас слів-репрезентантів молодіжного сленгу, дотепер не було. Це й зумовило **актуальність** обраної теми.

Об'єктом дослідження є сучасний український молодіжний сленг.

Предметом є прислівникова підсистема сучасного українського молодіжного сленгу.

Мета дослідження: здійснити докладний лексико-семантичний та словотвірний аналіз прислівникової системи сучасного українського

молодіжного сленгу в контексті еволюції таких сленгізмів упродовж ХХ століття.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) окреслити основні риси прислівника як частини мови й роль адвербіалізації як одного зі шляхів його становлення;
- 2) описати семантику та словотвірну структуру досліджуваної лексики;
- 3) виявити тенденції розвитку прислівникових сленгізмів у мовленні студентів Запорізького національного університету в порівнянні зі сленговими прислівниками, зафіксованими у словниках початку ХХІ століття.

Вибір застосованих у ході роботи над темою **методів та прийомів** зумовлений специфікою його об'єкта та метою роботи. Основним методом є описовий, застосований у ході зовнішнього витлумачення. У межах цього методу використано прийом виокремлення лексико-семантичних груп (ЛСГ), при внутрішній інтерпретації застосовано прийом класифікації й систематизації, коли весь матеріал розподілено на окремі підгрупи (наприклад, у межах кількісно-означальних прислівників окремо розглядалися ЛСГ із архісемами 'багато', 'мало').

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на основі спостереження й аналізу мовлення студентів виявлено склад і структуру сленгізмів прислівникового типу та основні тенденції вживання таких лексем у 2020-2021 роках порівняно з тим, які лексичні одиниці були в активному вжитку на час укладання відповідних словників на початку ХХІ століття.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти при вивченні тем "Лексикологія", "Словотвір", "Морфологія", а також на заняттях із соціолінгвістики.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи виголошено на ХІІ університетській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених "Молода наука-2021", що проходила 19-24 квітня 2021 року в Запорізькому національному університеті, на Всеукраїнській

науковій конференції “Запорізькі філологічні читання”, що проходила 11-12 листопада 2021 року також у Запорізькому національному університеті дистанційно на платформі Zoom.

Публікації. За темою дослідження здійснено такі публікації:

1. Садилко Н. О. Якісно-означальні прислівники у студентському сленгу м. Запоріжжя. *Молода наука-2021: збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених*. Т. 3. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С. 221–223.

2. Садилко Н. О. Специфіка вживання прислівників способу дії у сленговому мовленні студентів ЗНУ. *Запорізькі філологічні читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції*. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С. 68–70.

3. Меркулова О. В., Садилко Н. О. Кількісно-означальні сленгові прислівники в мові української молоді. *Sciences of Europe*. 2020. № 83. С. 48–50.

РОЗДІЛ 1

ЛІНГВАЛЬНА ПРИРОДА ПРИСЛІВНИКОВОЇ СИСТЕМИ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

1.1. Параметризація ознак прислівника як мовознавча проблема

Виокремлення прислівника як однієї з повнозначних частин мови у традиційній граматиці ні в кого заперечень не викликає. Лише в китайській граматичній традиції прислівники зараховували до службових слів [див. докладніше: 41, с. 433].

Повну частиномовну самостійність прислівника науковці почали обстоювати в першій половині XIX століття.

О.Пешковський вважав, що прислівник відноситься до однієї з основних частин мови через те, що він існує у всіх мовах, незалежно від різноманітності мовних засобів, якими він виражається [32, с.102]. Є. Курилович, наводячи перелік чотирьох “кардинальних” частини мови, відзначав, що слова мають первинну синтаксичну функцію залежно від їх лексичного значення (а саме прислівник: означення до дієслова)[24, с. 60-61, 65-66]. За Л. Теньєром, усі слова поділяються на повні (повнозначні) і пусті (неповнозначні), з-поміж яких тільки повні слова характеризуються тим або іншим категоріальним значенням. Категорійним значенням прислівника виступає значення атрибуту процесу [55, с. 65–66, с.75, с.87].

У традиційному вченні про частини мови побутувала думка, що прислівник належить до повнозначних частин мови переважно за набором трьох неоднорідних ознак: лексичного значення, морфологічної невідмінюваності й синтаксичної функції обставини. Вказувалося також на своєрідне словотворче оформлення прислівників: основи завершувалися суфіксами, які були омонімічні відмінковим закінченням певних частин мови. За цими параметрами прислівник виявляв особливості як повнозначних частин мови, оскільки характеризувався наявністю лексичного значення та

синтаксичної функції, так і службових слів, тому що не змінював своєї форми [1, с.243].

Цей підхід наприкінці 80-х років ХХ століття в українському мовознавстві зазнав істотних змін.

На думку І. Вихованця, у мовній системі існує лише дві основні автономні частини – іменник і дієслово, та три периферійні, які менш автономні – прикметник, прислівник і числівник. У розробках вченого можна знайти твердження, що прислівник, на противагу іменникові, дієслову та прикметнику, не має характерної семантики. Ця частина мови виражає ознаки іншої ознаки – динамічної дієслівної та статичної прикметникової. Прислівник є синтагматичним класом слів, що виконує функцію означення до класу предикатів. Він не може вживатися ні в позиції підмета, ні присудка, ні узгоджуваного, ні керованого другорядного члена через те, що виражає відношення між ознаковими словами. Типовою для прислівника є позиція детермінанта, яка виділяється своєю автономністю і незалежністю від валентної рамки дієслова. Цю позицію займають обставинні прислівники. Вони підпорядковуються підметово-присудковій основі двоскладного речення або граматичному центру односкладного речення, поєднуючись із ними приреченнєвим приляганням. Це найпериферійніша позиція в структурі речення [7, с. 16-17].

К. Городенська продовжує міркування дослідника й зазначає, що прислівник перетворився на морфологічно безкатегорійну частину мови через те, що повністю нівелює морфологічні категорії прикметника, дієслова, числівника та іменника, формуючись на їх основі. Морфологічне ядро прислівника формує відсутність морфологічної парадигми і неможливість бути підведеним під будь-який тип відмінювання чи дієвідмінювання, а також наявність специфічних афіксальних морфем, використовуваних при їх творенні [7, с. 299].

Базовим принципом, завдяки якому слова відносяться до певної частини мови, постає морфологічний. До нього долучається синтаксичний і лексико-

семантичний. Згідно з останім принципом, відбувається поділ слів на повнозначні та неповнозначні. До повнозначних незмінних частин мови учені відносять прислівник, тому що він не узгоджується з іншими словами в реченні та передає ознаку іншої ознаки.

Така еволюція поглядів на прислівник супроводжувалася поступовою зміною й розширенням його дефініцій.

З першої половини ХІХ століття лінгвісти окреслили одну з основних характеристик прислівника – його атрибутивність стосовно до дії або ознаки. Наприклад, у 1834 році М. Греч у праці “Практическая русская грамматика” тлумачить прислівник, зазначаючи, що “Наречіе есть слово, коимъ, выражается качество или обстоятельство другаго качества или дѣйствія” [13, с. 206].

Думку дослідника підтримує в 1983 році М.Леонова у праці “Сучасна українська літературна мова. Морфологія”, кажучи, що прислівники – це такі “слова, що називають вторинну ознаку, тобто ознаку ознаки (як атрибутивну, так і процесуальну)” [26, с. 242].

Тотожне визначення подає В. Белошапкова у праці “Современный русский язык” 1989 року. Вона зазначає, що “наречия – это такие неизменяемые полнозначные слова, которые способны называть признак действия или признак признака” [45, с. 514].

Дещо розширені дефініції прислівника (до ознаки за дією чи іншою ознакою додано ознаку стану) подають автори пізніших академічних підручників сучасної української мови, а саме: М. Жовтобрюх та Б. Кулик [17, с. 325], І. Уздиган [52, с. 399], М. Плющ [33, с. 254], О.Пазяк [31, с. 238].

Акцент на синтаксичній, зокрема, обставинній ролі прислівника свого часу зробив у 1919 році В.Сімович у праці “Грамматика української мови”: прислівник – “невідмінна частина мови, що стоїть найбільш при дієслові, а то й при прикметнику – подає: коли, де, як, чому щось діється, себто, подає обстанова діїства” [42, с. 328].

На схожу точку зору натрапляємо у російських мовознавців другої половини ХХ століття, котрі розглядає прислівник як особливу граматичну

категорію [6, с. 283–284] або лексико-граматичний клас [3, с. 322], під яку “подводятся несклоняемые, неспрягаемые и несогласуемые слова, примыкающие к глаголу, к категории состояния, к именам существительным, прилагательным и производным от них и выступающие в синтаксической функции качественного определения или обстоятельственного отношения” [6, с. 283-284]. Більший діапазон синтаксичних ролей аналізованої частини мови наведено у мовознавчих енциклопедіях, де за прислівником визнано здатність виступати в ролі, окрім обставини, означення або присудка [3, с. 322; 16, с. 529].

З другої половини ХХ століття в українській академічній та підручниковій літературі все чіткіше прозирає тенденція до розгляду прислівника не лише в аспекті його семантики й синтаксичної ролі, а й у плані його походження. Л. Коломієць подає таке тлумачення прислівника: це “лексико-граматичний клас незмінних (невідмінюваних і недієвідмінюваних) повнозначних слів, співвідносних за походженням з іменами і дієсловами” [цит. за 53, с. 430]. Розширює й удокладнює це твердження І. Вихованець, зазначаючи, що прислівник – суто похідна частина мови, яка формується на базі прикметника, іменника й дієслова та не може мати форм словозміни, а тому позбавлена словозмінних граматичних категорій [8, с. 185]. К. Городенська у роботі “Грамматика української мови” 1993 року, покликаючись на думку І. Вихованця, дає схоже тлумачення аналізованої частини мови, зазначаючи, що: “Прислівник – безкатегорійна частина мови, а також синтаксичний дериват від іменників, прикметників та дієслів – спеціалізується на вираженні синтаксичних, предикатно-предикатних відношень” [1, с. 244].

А вже у праці “Теоретична морфологія української мови” 2004 року вчена трохи розширила думку дослідника та подала таке визначення: “Прислівник – це самостійна, але абсолютно периферійна частина мови, що ґрунтується на чотирьох повнозначних частинах мови – прикметникові, дієслові, числівникові та іменникові, яка виражає ознаку іншої ознаки, вживається в структурі речення

в позиції детермінанта і в придієслівній позиції другорядного члена речення, приєднується з опорним реченням та з опорним дієсловом зв'язком прилягання, та для якої характерна морфологічна безкатегорійність і незмінність” [7, с. 299].

1.2. Адвербіалізація як один із основних шляхів поповнення прислівникової системи української мови

На думку Б. Кулика, прислівник має *три морфологічні ознаки*, першою з яких є *незмінність*, окрім якісних прислівників в словотворчому аспекті, другою – *особливі суфікси* (-о, -е, -ому, -єму), третьою є *лексична і словотворча співвіднесеність з усіма відмінюваними частинами мови*, що дає можливість вивчити їх походження та творення [17, с. 325; див. також 3, с. 322].

В “Енциклопедії української мови” вказано, що за словотвірною структурою більшість прислівників є похідними від інших частин мови. Згідно з цим розрізняють *мотивовані* (зберігають зв'язок із вихідними для них словами: здебільшого утворення від прикметників за допомогою суфіксів -о, -е) й *немотивовані* (втратили таку співвідносність: *коли, де, там*) прислівники [16, с. 529] або *первинні* та *вторинні* [52, с. 239].

Первинні прислівники – прислівники, які утворилися давно і так змінилися, що в них важко встановити первісну форму: *тут, там, завжди, де, тоді* та ін. [31, с. 239].

Проте значну частину становлять прислівники, утворені від інших частин мови, і такий процес поповнення розгляданої частини мови отримав назву **адвербіалізація**. Звертав увагу на це явище наприкінці XIX ст. О. Огоновський [30, с. 48]. Б. Кулик стверджує, що відбувається він нерівномірно, оскільки в деяких словах цей процес вже завершився, й зазначені лексеми вже мають *застиглу* (незмінну) форму (*вліво, поруч, зопалу*), в інших він триває досі, тому лексеми можуть вживатися і як у значенні прислівника, так й у значенні іншої частини мови (*додому і до дому*). Тобто розпізнати, яке саме значення вжите, можна лише за контекстом / наголосом / синтаксичним зв'язком [17, с. 334].

Сполучення іменника з прийменником, як зазначає дослідник, називають *прислівниковим сполученням* (на жаль, на щастя та под.) [17, с.334-335].

К. Городенська виокремлює чотири види адвербіалізації: *відіменникова*, *відприкметникова*, *віддієслівна* та *відчислівникова*. У межах кожного виду виділяють три ступені: *синтаксичний* (передбачає, що слово, не змінюючи морфологічних ознак своєї початкової частини, починає вживатися в синтаксичній позиції прислівника), *морфологічний* (набуття адвербіалізованим вихідним словом морфологічного оформлення прислівника) та *семантичний* (завершальний ступінь у переході різних частин мови у прислівник) [7, с.313].

На думку Н. Глібчук, перехід іменників у прислівники, який можна простежити в контексті, супроводжується внутрішньою зміною загальночастиномовного значення предметності на ознаковість. Як наслідок – новоутворене слово перестає відповідати на питання *що?*, втрачає здатність бути підметом чи додатком у реченні [10, с. 28].

Іменникам властива *синтаксична* й *морфологічна* адвербіалізація. Синтаксичний ступінь реалізують *аналітичний* і *синтетичний* способи.

Суть **синтетичного способу** у використанні форм *орудного*, *родового* та *знахідного відмінків* у прислівниковій позиції для вираження його семантико-синтаксичних відношень. Найбільшого впливу зазнав *орудний відмінок із темпоральним значенням* (*зимою, весною, ранком, роками* та под.) та у функції *способу дії* (*родиною, вовком, словом, силою*). Форми *знахідного й родового відмінків*, що вживаються в синтаксичній прислівниковій позиції, виражають тільки *темпоральне значення*. На синтаксичний перехід аналізованих форм вказують супровідні означальні слова (типу *цілий, увесь*). *Знахідний відмінок* закріпився лише як засіб вираження *означеної тривалості часу* (писати *цілий день*, спати *всю ніч* та ін.). *Родовий відмінок* вживається тільки в однині разом з означальними словами (*кожного, цього*), передаючи значення *неозначеної тривалості* (*кожного місяця, цього літа* та под.) [7, с. 313–314].

На сьогодні відкритим залишається питання про адвербіалізацію іменників у *називному відмінку*. Зазвичай лінгвісти говорять про адвербіалізацію невеликої кількості субстантивів у називному відмінку, наприклад: іменники “безмір, безкрай, віддаль, вік, гаразд та ін., <...> вийшли із системи словозміни іменника, втратили його граматичні ознаки, набули незмінності прислівника, розвинули нові лексичні значення. Цілексико-граматичні процеси можемо простежити, порівнюючи функціонування однозвучних субстантивів та прислівників у контекстах” [10, с. 31]; “Здатність до адвербіалізації виявляють форми називного відмінка однини багатьох абстрактних іменників, які позначають негативні поняття, а саме ганьба, горе, гріх, жаль, жах, кривда, сором, шкода та ін” [10, с. 32].

Аналітичним способом (за допомогою прийменників як аналітичних синтаксичних морфем, які переводять іменникове слово в прислівникову позицію) синтаксична адвербіалізація відбувається набагато частіше. Особливістю такого переходу іменників у прислівники є те, що в прислівниковій позиції зовсім не використовуються *називний* і *кличний* відмінки, решту відмінків у цю позицію переводять просторові, темпоральні та логічні прийменники. *Просторові й темпоральні відношення* передбачають найширше коло прийменниково-відмінкових форм щодо значення і структури. Вужчий за семантикою, але структурно розгалужений, є набір прийменниково-відмінкових форм, що притаманний для передачі *причинових* і *цільових* відношень [7, с. 314].

Відіменниковий тип адвербіалізації має свою специфіку, що виявляється у тому, що прийменниково-відмінкові форми, які потрапили в позицію прислівника, не позбавляються своєї відмінкової парадигми. Ця втрата є складним процесом, унаслідок якого відбувається морфологічне завершення аналітичної синтаксичної адвербіалізації іменників. У цьому процесі виокремлюють *три етапи*:

1) **прийменниково-відмінковий**: адвербіалізовані прийменниково-відмінкові форми зберігають тісний зв'язок з відмінковою системою. За

допомогою прийменників модифікуються тільки значення відмінкової форми, а морфеми на позначення роду та числа залишаються без змін;

2) **прийменниковий**: прийменник у прийменниково-відмінкових формах нейтралізує значення відмінкової форми і самостійно визначає семантико-синтаксичну позицію адвербіалізованого іменника;

3) **морфологічний**: прийменниково-відмінкова форма стала морфологічним прислівником, тобто у прийменниково-відмінкових формах повністю нейтралізовані всі морфологічні показники іменника – форми роду, числа та відмінка – й відбулося зрощення прийменника з іменниковою основою [7, с.314–315].

Відприкметникова адвербіалізація найпродуктивніша. Багатоформний прикметник, потрапивши в позицію прислівника, зазнає морфологічної адвербіалізації, що виявляється в нейтралізації його закінчень і заміні їх спеціальним словотворчим суфіксом *-о*, рідше – *-е*. Нейтралізуються також морфологічні категорії роду, числа та відмінка. Унаслідок цього утворилась велика група означальних прислівників, більшість із яких із суфіксом **-о**: *важко, весело, повільно, похмуро, чарівно, щиро* та под. Менш поширеними є означальні прислівники із суфіксом **-е**, що співвідносяться з прикметниками середнього роду називного-знахідного відмінка однини: *рішуче, сліпуче, терпляче* та под. [7, с.317].

Окрему група відприкметникових морфологізованих прислівників становлять ті, що утворилися зі сполук прийменників і різних форм субстантивованих прикметників. Залежно від типу родово-відмінкових форм субстантивованих прикметників ці прислівники поділяють на кілька підгруп:

1) прислівники, співвідносні зі субстантивованими прикметниками чоловічо-середнього роду однини у формі родового відмінка з прийменниками **з/с, за, до**: *злегка, затемна, догола, допізна* та под.;

2) прислівники, співвідносні зі субстантивованими прикметниками середнього роду однини у формі знахідного відмінка, що поєднується з прийменниками **в, за, на**: *вперше, задовго, нарізно* та под.;

3) прислівники, співвідносні зі субстантивованими прикметниками чоловічо-середнього роду однини у формі місцевого (колишнього давального відмінка) або від числівниковими прикметниками у формі знахідного відмінка, що поєднуються з прийменником **по-**: *помалу, по-перше, по-старому* та под.;

4) прислівники, співвідносні зі субстантивованими прикметниками чоловічо-середнього роду однини у формі місцевого відмінка, поєданого з прийменниками **в, на**: *вповні, наготові* та под. [7, с. 318].

Відчислівникова адвербіалізація, за спостереженням дослідниці, непродуктивна. Ядро таких прислівників становлять ті, що постали з форм знахідного відмінка збірних числівників і прийменників **в (у), на (вдвоє, втроє)** та форм місцевого відмінка таких числівників і прийменника **в (у)**: *удвох, утрьох* та под. [7, с. 319].

Віддієслівна адвербіалізація також є продуктивною, оскільки дієслово здатне змінити свою власну синтаксичну позицію присудка на прислівникову позицію детермінантного другорядного члена. Адвербіалізація дієслів і утворення віддієслівних прислівників відбувається **морфологічним способом** – за допомогою відповідних словотворчих суфіксів, що роблять з багато формних дієслів одно формні, невідмінювані й майже морфологічно без категорійні віддієслівні прислівники (*кажу – кажучи*), але спочатку дієслово *втрачає закінчення*, що призводить до нейтралізації, визначальних для дієслова, категорій – *часу й способу*, а також *категорій особи, числа, роду*, крім *категорії виду*, бо її виражають не закінчення, а суфікси та префікси.

Невелику групу становлять віддієслівні прислівники, які характеризуються повною втратою зв'язків з колишніми дієслівними формами, морфологічною ізольованістю та безкатегорійністю в сучасній українській мові. Вони виражають *значення ознаки ознаки*, що конкретизується здебільшого як спосіб виконання дії (*мовчки, пошепки, сидячки* та под.) [7, с. 319–320].

К. Городенська у праці “Грамматика української мови” до означальних прислівників *способу дії* зараховує **прислівники синтаксичного ступеня адвербіалізації**, пов'язані з безприйменниковим орудним відмінком іменників

(стрілою, вихором), а також з місцевим відмінком прикметників та займенників, ужитих з прийменником *по-* (*по-батьківському, по-вашому*) [1, с. 251].

І. Вихованець у праці “Частини мови в семантико-граматичному аспекті” зазначає, що нечисленність морфологізованих прислівників *причини, мети* і *допустових прислівників* можна пояснити тим, що причинові, цільові та допустові відношення в синтаксичній структурі СУЛМ частіше виражаються *прийменниками* і *сполучниками* як аналітичними синтаксичними морфемами [8, с. 188].

1.3. Семантична класифікація прислівника

Питання розподілу прислівників за семантичним аспектом цікавило багатьох видатних учених. Ще в 1834 році М.Греч у праці “Практическая русская грамматика” поділ аналізованої частини мови здійснює граматично й зараховує до класу прислівників як власне прислівники, так і дієслівні форми: 1) **якісні** (“*качественныя*”); 2) **обставинні** (“*обстоятельственныя*”); 3) **віддієслівні** (“*отглагольныя*”) або **дієприслівникові** (“*дѣепричастія*”) [13, с. 206–207]. До **якісних** та **обставинних** прислівників дослідник зараховує: прислівники *якості* (виражають “образъ дѣйствія или качество другого качества”); прислівники *часу* (означені– означають відомий час та неозначені– означають приблизний час); прислівники *числа, кількості, повтору*; прислівники, що виражають *ступінь іншої якості, місце дії*; прислівники, що визначають *властивості й спосіб існування; замінні* (складаються з двох слів, або зміст цілої частини мови: *моль (молвить)* и т. д.) та **капітальні** прислівники [13, с. 207–210].

В.Сімович у праці “Грамматика української мови” подає інший погляд щодо розподільності прислівників. Він диференціює прислівники *за змістом* та *щодо обставини дії*.

Перші поділяються на такі групи: **притакливі** (коли прислівником притаскується, що щось правда: *так, таки-так, дійсно* та под.), **заперечні** (коли прислівником щось заперечується: *ніяк, ніколи, ніде* та под.), **бажальні** (якщо прислівниками вводиться бажання, проклін: *нехай, бодай*) та **питайні** (прислівники вводять питання: *невже? куди? чому?*) [42, с.329–330]. Як бачимо, до т. зв. змістових прислівників науковець зараховує слова, які сьогодні належать головню до часток.

Прислівники “щодо обстанови дійства” дослідник поділяє на: **місцеві** (*тут, там, близько, сюди, туди, сюдою, тудою, відсіль, відтіль* та под.); **часові** (*тоді, колись, сьогодні, завтра, вчора, досвіта, потім, опісля* та под.); **способові** (*так, ось-як, гарно, тайком, мимохить* та под.); **міри (ступня)** (*дуже, вельми, багато, чимало, надто* та под.); **причинові** (*тому, того, тим* та под.) [42, с. 328–329].

У 1946 році П.Ковалів у праці “Грамматика української мови” висловлює думку, що прислівники за значенням поділяються на *три основні групи: способу, часу і місця*. Прислівникові слова належать до займенників прислівникового значення [22, с. 70].

У праці “Українська мова” дослідник включає до основної групи прислівників ще й ті, що вважав відтінками способу, тобто йдеться про прислівники **причини** (*згаряча, зозла, спросоння* та ін.) та **мети** (*навмисне* та ін.) [23, с. 69].

Із середини 60-х років ХХ ст. погляд на диференціацію прислівників змінюється. У “Курсі сучасної української літературної мови” зазначається, що за семантико-синтаксичними ознаками прислівники поділяються на два основні розряди: **означальні** прислівники та **обставинні** прислівники, тобто бачимопевною мірою перегукіз класифікацією М. Греча та В. Сімовича [17, с. 326].

Цю думку поділяють і розширюють Л. Коломієць у праці “СУЛМ. Морфологія” (зазначає, що саме атрибутивні прислівники поділяються на вищезазначені розряди) [53, с. 432], Л. Буланін у праці “Трудные вопросы

морфології” [4, с. 169], М. Леонова у праці “Сучасна українська літературна мова. Морфологія” [26, с. 242–243], І. Вихованець у праці “Частини мови в семантико-граматичному аспекті” [8, с. 186], К.Городенська у праці “Грамматика української мови” [1, с. 247], а також А. Каминіна у праці “Современный русский язык” [20, с. 119], В. Виноградов у праці “Русский язык (Грамматическое учение о слове)” [6, с. 307], І. Уздиган у підручнику “Сучасна українська літературна мова” [52, с. 401], К. Городенська у праці “Теоретична морфологія української мови” [7, с. 302], М. Плющ у праці “Грамматика української мови” [33, с. 254], О. Пазяк у підручнику “Сучасна українська мова” [31, с. 238–239].

У нашій роботі ми спиратимемося на семантичну класифікацію, обґрунтовану спочатку Б. Куликом у праці “Курс сучасної української літературної мови” та ін.[17], а згодом І. Вихованцем та К. Городенською у праці “Теоретична морфологія української мови” [7], а також М. Плющ у праці “Грамматика української мови” [33]. Ці класифікації ми будемо застосовувати залежно від того, яке значення виражатимуть прислівникові сленгізми.

1.4. Сленг як лінгвальна одиниця. Поняття молодіжного сленгу, його класифікація

Розмовне мовлення найповніше відображає всю сукупність проявів людської особистості, оскільки люди, спілкуючись один із одним, не підготовлені до цього заздалегідь і їх слова передають їхні емоції в конкретний момент. Одним зі спонтанних проявів людських емоцій є експресивне мовлення. Прикладом такого волевиявлення постає явище сленгізму, яке почало використовуватись з другої половини ХХ ст. і спершу функціонувало у вузькому значенні — для стилістичної характеристики англійської мови (І. Гальперін, В. Хом’яков, С. Стойков тощо) [44, с. 10].

Етимологія слова не з'ясована і має багато гіпотез, хоча перша письмова згадка слова датована 1756 р. і супроводжується таким поясненням: “сленг — мова низького або вульгарного типу” [див. докладніше: 44, с. 19].

У процесі семантичного розвитку слово ототожнювалось із такими поняттями, як арго, жаргон, мова циган, злодійська мова.

Докладний огляд історії вивчення сленгу в англістиці свого часу подав В. Хом'яков [59, с. 29–32], співвідношення понять арго, жаргону й сленгу в східнослов'янському мовознавстві окреслила Л. Ставицька [46, с. 40–45], оглядову студію, присвячену історії вивчення й сучасному стану досліджень згаданих груп лексики (арго, жаргон, сленг) в американському та європейському мовознавстві презентувала М. Руденко [38].

У нашій роботі ми послуговуватимемося дефініцією поняття “сленг”, запропонованою в праці Л. Ставицької “Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови”: це “відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць, що виконують експресивну, оцінну та евфемістичну функції” [46, с. 42].

Головною ознакою його опозиція до лексики літературної мови. Друга ознака – це групове маркування слів: сленгова одиниця у свідомості носія мови несе на собі відбиток певної субкультури та співвідноситься з певною соціальною групою [29, с. 228]. Більшу частину сленгізмів використовує молодь, оскільки цим вона відрізняється від інших соціальних категорій [61, с. 78]. Молодіжний сленг – це своєрідний спосіб вираження власного сприйняття навколишньої дійсності за допомогою субстандартної лексики [11, с. 35].

Л. Науменко виокремлює такі особливості молодіжного сленгу: 1) зміна значення лексем літературної мови, що додає мовленню іронічного забарвлення; 2) заміна слів їх семантичними синонімами, що мають не зовсім доречний смисловий відтінок; 3) властива велика кількість вставних слів, що передають емоції розповідача; 4) використання суфіксів заниженої емоційної

маркованості; 5) характерний закон економії мови у гіпертрофованому вигляді [29, с. 229].

З огляду на стилістичну маркованість, сленг поділяють на *нейтральний* та *згрубілий* (нецензурна лексика) [див. 29, с. 228], або стилістично нейтральний та стилістично знижений [див. 61, с. 78].

Нас цікавить насамперед студентський сленг. Його носіями є виключно представники молодого покоління.

Дещо сплутуючи терміни “жаргон” та “сленг”, Л. Науменко фіксує, що в мовленні студентів трапляються слова, які відображають буденні явища та проблеми процесу навчання: *хвіст* (заборгованість), *плавати* (погано знати матеріал), *шпора*, *шпаргалка*, *йти на шпорах* (списувати) [див. 29, с. 228].

Слід зазначити, що за походженням сучасні сленгізми здебільшого є запозиченнями з різних мов. Зокрема О. Романова у праці “Молодіжний сленг як засіб самовираження студентів” [36] зауважує, що причиною появи аналізованих лексем є регулярне вживання слів іншомовного походження.

Дослідниця виділила три групи таких запозичень:

- слова за звучанням, і за семантикою збігаються з англійськими, але графічно передаються українськими літерами, тобто за допомогою транслітерації: *денс* – *танець*, *тайм* – *час*, *кеш* – *гроші* та под.;

- слова, які в українському молодіжному сленгу мають трохи інше значення, ніж в англійській мові: *мен* – *гарний, показний чоловік; міліціонер*; (в англ. мові *man* – чоловік; людина) та под.;

- слова, які отримали в сленгові афікси, властиві українській та російській мовам: *суперовий* – *визначний*, *бестовий* – *найкращий* та под. [36, с. 299].

Матеріалом нашого дослідження послужили два найвідоміших сьогодні словники молодіжного сленгу Л. Ставицької “Український жаргон” і Т. Кондратюк “Словник сучасного українського сленгу”. Перший із наведених словників містить у собі не лише зібраний “польовий” матеріал (його якраз у праці Л. Ставицької менше), а й лексеми, вжиті в періодиці та художній літературі ХХ століття. Такий підхід дещо розмиває поняття “сучасний

молодіжний сленг”, оскільки однією з ключових його рис є його динамічність. Проте не враховувати матеріалу, що його збрала Л. Ставицька, ми не можемо, “оскільки вичленовувати його як замкнену (і хронологічно також. – *Н. С.*) підсистему, як об’єкт спостереження можна лише умовно” (2005) [48, с. 190]. Словник молодіжного сленгу Т. Кондратюк більшою мірою відповідає часу (2006), коли він був укладений. І саме для того, аби продемонструвати тяглість функціонування сленгу, його динаміку упродовж останніх кількох десятиліть, включно із зібраним нами матеріалом, ми залучили в роботу згадані лексикографічні праці.

РОЗДІЛ 2

СЕМАНТИКА І СТРУКТУРА ПРИСЛІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНГУ

Для того, щоб виявити, які сленгові лексеми прислівникового типу вживають у своєму мовленні студенти Запорізького національного університету, ми розробили питальник у GoogleForm (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScwo1FQ-x8iWRSDVKBHc3h4BjVkArykoBEuqlazRlOvoF41pg/viewform>) та провели опитування серед студентів.

Окрім відкритих питань, у деяких позиціях ми запропонували студентам варіанти лексем різного типу, а саме: ‘до лампочки, параллельно’, ‘по-барабану, по цимбалах’, ‘пополам, фіолетово’ ‘зашибісь, офігенно’ ‘кайфово, класно’ ‘прикольно, супер’ ‘неслабо, дико’ ‘жорстко, плотно’ ‘капітально, по-чорному’ ‘бомбезно’, ‘по дефолту’, ‘лампово’, ‘тупо’, ‘чисто’, ‘плоско’, ‘всцикльошно’, ‘по приколу’, ‘ржачно’, ‘хейтово’, ‘рофл’, ‘по-президентськи’. Такий вибір варіантів зумовлений тим, що саме ці слова фіксуються в проаналізованих словниках Л. Ставицької й Т. Кондратюк, і тому важливим є з’ясування того, наскільки актуальними й сьогодні є наведені сленгізми.

А. Означальні прислівники.

Такі прислівники, на думку більшості науковців, виражають якісну характеристику дії або стану, займають переддієслівну позицію в структурі речення, а також ґрунтуються на вихідних прикметниках, уподібнюючись до них за семантико-синтаксичними особливостями [7, с. 302].

На сьогодні відомо кілька точок зору стосовно підгруп означальних прислівників.

Б. Кулик у праці “Курс сучасної української літературної мови” до аналізованої групи прислівників зараховує (так само Л. Буланін у праці “Трудные вопросы морфологии” [4, с. 169], М. Леонова у праці “Сучасна українська літературна мова. Морфологія” [26, с. 242–243], М. Плющ у праці

“Грамматика української мови” [33, с. 254], О. Пазяк у підручнику “Сучасна українська мова” [31, с. 238–239] та ін.):

1) **якісно-означальні**: характеризують дію або стан з якісного боку та відповідають на питання як?; вони співвідносні за своєю формою з прикметниками, і мають суфікси -о, -е: *красиво, яскраво, тихо, добре, гаряче* та под. [17, с. 327];

2) **способу дії**:

- прислівники, що означають *спосіб дії* і відповідають на питання *яким способом?*; утворені переважно від колишніх *іменників у непрямих відмінках з прийменником* (вголос, поволі) або *без прийменника* (раптом, слідом); також це прислівники зокрема сумісної або роздільної дії (гуртом, поодинці);

- прислівники, що означають *спосіб дії* (порівняльно-уподібнювальні) та відповідають на питання *як? подібно чому? / кому?*; це у більшості випадків прислівники з *префіксом по-* (*по-нашому*) та *без префікса*, що утворені від *орудного відмінка іменників (стовпом)* [17, с. 328].

3) **кількісно-означальні**: прислівники, що означають кількісні відтінки дії, ступінь інтенсивності дії або межу дії, а також міру чи ступінь якості, якщо вони відносяться до прислівників і прикметників, та відповідають на питання *скільки? як багато? в якій мірі?* [17, с. 328].

За семантичними ознаками дослідник поділяє прислівники на:

- прислівники з **відтінком посилення дії чи ознаки** (*дуже добре; надто гарячий*);

- прислівники з **відтінком послаблення дії або ознаки** (*ледве-ледве помітний*);

- прислівники **із значенням межі дії** (*допізна, вволю*) [17, с. 328].

Л. Коломієць, враховуючи ці підгрупи, у праці “СУЛМ. Морфологія” говорить про кількісно-означальні прислівники як про прислівники **міри вияву ознаки** (так само І. Уздиган у підручнику “Сучасна українська літературна мова” [52, с. 401], К. Городенська у праці “Теоретична морфологія української мови” [7, с. 303-304]), поділяючи їх за семантичними ознаками на:

— прислівники, що вказують на *безвідносно велику міру* вияву ознаки: *надто важко, зовсім чудово* та под.;

— прислівники, що вказують на *безвідносно невелику міру* вияву ознаки: *трохи, мало, небагато* та под. [53, с. 440].

Розподіл означальних прислівників на три підгрупи (*якісні, способу або образу дії та кількісно-означальні*) підтримує у своїй праці “Трудные вопросы морфологии” Л. Буланін. Дослідник зазначає, що прислівники *образу й способу дії* називають іноді *якісно-обставинними*, оскільки значення якісної характеристики дії цих прислівників поєднується із вказівкою на спосіб його виконання. Їх різновидом можуть бути *порівняльно-уподібнювальні* прислівники, що вказують на образ або спосіб дії шляхом порівняння або уподібнювання (*по-детски, вихрем, соловьем* и т. д.) [4, с. 169].

Стосовно до *кількісних прислівників* то вчений говорить про те, що більшість таких прислівників поєднується з прикметниками та прислівниками, що виникли від прикметників (*чересчур быстрый, крайне опасно* и т. д.), а також утворена від кореня числівників (*вдвое, надвое*) [4, с. 170].

І. Вихованець у праці “Частини мови в семантико-граматичному аспекті” виголошує цікаву думку стосовно прислівників *способу дії*. Дослідник зазначає, що аналізовані одиниці прилягають до атрибутивних прислівників, і становлять проміжну групу між атрибутивними і власне-обставинними прислівниками [8, с. 187].

Статус *кількісних прислівників* також не вдовольняв деяких науковців. Зокрема В. Виноградов у праці “Русский язык (Грамматическое учение о слове)” говорить, що *кількісні прислівники* становлять перехідний тип між означальними і обставинними прислівниками. Вони, на думку вченого, по-перше, позначають ступінь і поєднуються з дієсловами, прикметниками та прислівниками: *очень сильный, очень громко, очень похудел*; по-друге, вказують міру або числовий вираз ступеня, поєднуються з дієсловами або віддієслівними словами, що позначають зменшення / збільшення, або з прикметниками і прислівниками у формі порівняльного ступеня: *вдвое больше*; пор. *гораздо*

більше; по-третє, позначають обставину, виражену в числах, поєднуються тільки з дієсловами або віддієслівними іменниками: *вдвоєм, впятером, натрое* и т. д. [6, с. 307–308].

І. Уздиган пропонує свою класифікацію означальних прислівників, виокремлюючи *якісно-означальні прислівники, прислівники способу дії* та про *прислівники міри або ступеня* й називаючи їх підрозрядами, про які вже казав і Б. Кулик, і Л. Коломієць, і Л. Буланін та ін.. Науковець пише також про *порівняльно-уподібнювальні прислівники*, виділяючи їх в окремий підрозряд (відповідають на питання як?; *соколом, ластівкою, по-осінньому* та под.) [52, с. 402]. Також учений говорить про те, що підрозряди означальних прислівників різняться між собою характером сполучуваності з головними компонентами: а) прислівники способу дії поєднуються тільки з дієсловами; б) прислівники міри або ступеня поєднуються з дієсловами, прикметниками і прислівниками [52, с. 401].

У реченні означальні прислівники, на думку О. Пазяк у підручнику “Сучасна українська мова”, виступають то обставинами (*майже спілий*), то означеннями, якщо прислівник сполучається безпосередньо з іменником (*биточки по-селянськи*) [31, с. 239].

Якісно-означальні прислівники як сленговий матеріал уже ставали предметом нашої уваги [40, с. 22–223].

Для з’ясування наявності в лексиконі респондентів **якісно-означальних** сленгових прислівників ми поставили їм такі запитання:

- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘абсолютно погано’?**
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘безнадійно’?**
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘весело’?**
- ✓ **Яке слово / які слова ви вживаєте у значенні ‘все зрозуміло’?**
- ✓ **Оберіть рядок/рядки слів, у значенні ‘все одно’, ‘байдуже’, який/які Ви використовуєте:**
 - А. До лампочки, паралельно;
 - В. По-барабану, по цимбалах;

- С. Пополам, фіолетово;
- Інше...;
- ✓ **Оберіть рядок/рядки слів, у значенні ‘гарно’, який/які Ви використовуєте:**
 - А. Зашибісь, офігенно;
 - В. Кайфово, класно;
 - С. Прикольно, супер;
 - Інше...;
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘дивно’?**
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘добре’?**
- ✓ **Оберіть рядок/рядки слів, у значенні ‘дуже, сильно’, який/які Ви використовуєте:**
 - А. Неслабо, дико;
 - В. Жорстко, щільно;
 - С. Капітально, по-чорному;
 - Інше...;
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘непорядно’?**
- ✓ **Оберіть рядок/рядки слів, який/які Ви використовуєте при оцінці сучасних технологій/засобів навчання**
 - А. Бомбезно;
 - В. По дефолту;
 - С. Лампово;
 - Інше...;
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘погано’?**
- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви застосовуєте у значенні ‘просто, лише, тільки’?**
 - А. Тупо;
 - В. Чисто;
 - С. Плоско;
 - Інше...;

- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви вживаєте у значенні ‘смішно’?**
 - А. Всцикльошно;
 - В. По приколу;
 - С. Ржачно;
 - Інше...;
- ✓ **Які слова Ви застосовуєте при вираженні внутрішнього стану у значенні ‘спокійно’?**
- ✓ **Які слова Ви використовуєте характеризуючи стан бідності?**
- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви застосовуєте, характеризуючи стан лідерства?**
 - А. Хейтово;
 - В. Рофл;
 - С. По-президентськи;
 - Інше...;
- ✓ **Які слова Ви використовуєте у значенні ‘страшно’?**
- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви вживаєте у значенні ‘сучасно’?**
 - А. В тренді;
 - В. Поп;
 - С. На стилі;
 - Інше...;
- ✓ **Які слова Ви вживаєте, оцінюючи внутрішні волевиявлення зі значенням ‘у повній халені’?**
- ✓ **Яке слово / які слова ви вживаєте характеризуючи дистанційне навчання?**
- ✓ **Які слова Ви використовуєте, характеризуючи стан заздрощів?**
- ✓ **Які слова Ви використовуєте характеризуючи стан, який відчуваєте під час іспиту?**

Зібраний матеріал дав нам підстави виокремити такі лексико-семантичні групи (далі – ЛСГ) якісно-означальних прислівників, панівна більшість із яких становить похідні, оформлені прислівниковими суфіксами, а також є

лексикалізованими формами називного відмінка однини або множини іменників.

ЛСГ зі значенням ‘добре’у словниках представлена лексемами: *алмазно* (2005 Став. 35), *кльово* (2006 Кондр. 163), *круто* (2006 Кондр. 173), *кул(куул)* (2006 Кондр. 174), *кульно* (2005 Став. 193), *модно* (2006 Кондр. 196), *ніштяк* (2006 Кондр. 212), *одуренно* (2006 Кондр. 217), *офігенно* (2006 Кондр. 218), *стецово* (2005 Став. 310), *тіп-топ* (2005 Став. 320), *чотко* (2006 Кондр. 328).

У студентському мовленні найбільшого поширення набули відіменникові лексеми: *агонь* (РеспЗНУ), *без б* (РеспЗНУ), *бомба* (РеспЗНУ), *заєбумба* (РеспЗНУ), *кайф* (РеспЗНУ), *ніштяк* (РеспЗНУ), *нормалди* (РеспЗНУ), *нормас* (РеспЗНУ), *нормаль* (РеспЗНУ), *окич* (РеспЗНУ), *окі* (РеспЗНУ), *топ* (РеспЗНУ), *шикардос* (РеспЗНУ), *окі-докі* (РеспЗНУ), *тіп-топ* (РеспЗНУ), *чікі-бобоні* (РеспЗНУ). Прислівниковий формант із-поміж лексем аналізованої групи мають, за нашими даними, лише *бомбєзно* (РеспЗНУ), *зашибєзно* (РеспЗНУ), *кльово* (РеспЗНУ), *круто* (РеспЗНУ), *офігенно* (РеспЗНУ), *охуєнно* (РеспЗНУ), *прикольно* (РеспЗНУ), *чотко* (РеспЗНУ), а також похідні структури від засвідчених *круто* – *крутенько* (РеспЗНУ), *чотко–чотенько* (РеспЗНУ). Також трапляються у мовленні студентів запозичені сленгізми, а саме: *анріал* (РеспЗНУ), *гуд* (РеспЗНУ), *комільфо* (РеспЗНУ), *кул (куул)* (РеспЗНУ), *найс* (РеспЗНУ), *ок* (РеспЗНУ), *окей* (РеспЗНУ), *пьюфект* (РеспЗНУ), *супер* (РеспЗНУ). Незначну частину становлять лексеми *зайбісь* (РеспЗНУ), *зашибісь* (РеспЗНУ), *норм*(РеспЗНУ).

ЛСГ ‘погано’у словниках представлена лексемами: *галімо* (2005 Став. 100), *гнило* (2006 Кондр. 97), *лажово* (2005 Став. 199), *попсово* (2006 Кондр. 245).

У студентському мовленні найбільш поширені сленгізми: *бадиль* (РеспЗНУ), *бєбра* (РеспЗНУ), *брєд* (РеспЗНУ), *відстій* (РеспЗНУ), *габелла* (РеспЗНУ), *дєрьмо* (РеспЗНУ), *дно* (РеспЗНУ), *жопа* (РеспЗНУ), *зашквар* (РеспЗНУ), *звіздос* (РеспЗНУ), *капець* (РеспЗНУ), *кошмар* (РеспЗНУ), *крінж* (РеспЗНУ), *мрак* (РеспЗНУ), *не фонтан* (РеспЗНУ), *піздець* (РеспЗНУ), *піпець*

(РеспЗНУ), *треш* (РеспЗНУ), *туфта* (РеспЗНУ), *хана* (РеспЗНУ), *швепс* (РеспЗНУ). Невелику кількість становлять прислівники та співвідносні з ними ідіоми згаданої групи: *бед* (РеспЗНУ), *галімо* (РеспЗНУ), що фіксується в аналізованому словнику, *не оч* (РеспЗНУ), *паскудно* (РеспЗНУ), *трешово* (РеспЗНУ), *тупо* (РеспЗНУ), *фігово* (РеспЗНУ), *хєрово* (РеспЗНУ), *хєсново* (РеспЗНУ), *хуйово* (РеспЗНУ), *вері бед* (РеспЗНУ), *ітс бед* (РеспЗНУ), *не комільфо* (РеспЗНУ), *соу-соу* (РеспЗНУ), *щіт хеппенс* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘абсолютно погано’ у розглянутих словниках не зафіксована.

У мовленні студентів ЗНУ натрапляємо здебільшого на такі нерозкладні фразеологізовані структури, як *вері бед* (РеспЗНУ), *відвал мозку* (РеспЗНУ), *дуже фігово* (РеспЗНУ), *дуже хрінові* (РеспЗНУ), *дуже хуйово* (РеспЗНУ), *йобаний у рот* (РеспЗНУ), *повна дуна* (РеспЗНУ), *повний джінгелбейз* (РеспЗНУ), *повний зашквар* (РеспЗНУ), *повний капець* (РеспЗНУ), *повний пісець* (РеспЗНУ), *повний треш* (РеспЗНУ), *повний триндець* (РеспЗНУ), *супер погано* (РеспЗНУ), *тотальний факап* (РеспЗНУ), *тупо фігня* (РеспЗНУ). Трохи меншу кількість становлять інші утворення (відіменникові): *габелла* (РеспЗНУ), *гайки* (РеспЗНУ), *гаплик* (РеспЗНУ), *ерор* (РеспЗНУ), *жесть* (РеспЗНУ), *зашибісь* (РеспЗНУ), *кабзда* (РеспЗНУ), *капець* (РеспЗНУ), *лажа* (РеспЗНУ), *обода* (РеспЗНУ), *піпець* (РеспЗНУ), *треш* (РеспЗНУ), *триндець* (РеспЗНУ), *труба* (РеспЗНУ), *фігня* (РеспЗНУ). Прислівникові форманти мають лексеми *кепсько* (РеспЗНУ), *кошмарно* (РеспЗНУ), *стрьомно* (РеспЗНУ), *тупо* (РеспЗНУ), *фігово* (РеспЗНУ), *хріново* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘весело’ в розглянутих словниках репрезентована лексемами: *по приколу* (2006 Кондр. 240, 251), *прикольно* (2006 Кондр. 251), *торчково* (2006 Кондр. 292), *фест* (2006 Кондр. 305).

У мовленні студентів ЗНУ фіксуються як відомі зі словників лексеми та їх похідні (*прикольно* (РеспЗНУ), *прикол ясно* (РеспЗНУ)) так і нові сленгові прислівники, наприклад: *балдьожно* (РеспЗНУ), *вайбово* (РеспЗНУ), *відрадно* (РеспЗНУ), *драйвові* (РеспЗНУ), *живо* (РеспЗНУ), *зашибато* (РеспЗНУ), *кайфово* (РеспЗНУ), *кльово* (РеспЗНУ), *кульно* (РеспЗНУ), *куражно*

(РеспЗНУ), *орно* (РеспЗНУ), *офігенно* (РеспЗНУ), *ржачно* (РеспЗНУ), *угарно* (РеспЗНУ), *уматово* (РеспЗНУ), *фартово* (РеспЗНУ), *чілово* (РеспЗНУ), *шикардосно* (РеспЗНУ). Трапляються у мовленні й відіменникові утворення, а саме: *веселуха* (РеспЗНУ), *лол* (РеспЗНУ), *на куражі* (РеспЗНУ), *на чилі* (РеспЗНУ), *по приколу* (РеспЗНУ), *по фану* (РеспЗНУ), *трешак* (РеспЗНУ) та віддієслівне *ору* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘дивно’ у словниках представлена лексемами: *безпонтово* (2005 Став. 52) і *матом* (2006 Кондр. 190).

У мовленні студентів ЗНУ натрапляємо на невелику кількість прислівників: *бредово* (РеспЗНУ), *веїрд* (РеспЗНУ), *крейзі* (РеспЗНУ), *крінжово* (РеспЗНУ), *кріпово* (РеспЗНУ), *прелєсно* (РеспЗНУ), *стрендж* (РеспЗНУ), *стрьомно* (РеспЗНУ), *уматово* (РеспЗНУ). Інші відіменникові утворення: *зашквар* (РеспЗНУ), *капець* (РеспЗНУ), *кек* (РеспЗНУ), *крінж* (РеспЗНУ), *лол* (РеспЗНУ), *пінець* (РеспЗНУ), *фіга* (РеспЗНУ) та віддієслівне *афігеть* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘гарно’ в розглянутих словниках репрезентована лексемами: *кайфово* (2006 Кондр. 154), *класно* (2006 Кондр. 161), *кульно* (2005 Став. 193), *модно* (2006 Кондр. 196), *офігенно* (2006 Кондр. 218), *прикольно* (2006 Кондр. 251), *реально* (2005 Став. 284), *супер* (2006 Кондр. 284).

У молодіжному мовленні зі згаданих лексем фіксуються лише широковживані *кайфово* (РеспЗНУ), *класно* (РеспЗНУ), *офігенно* (РеспЗНУ), *прикольно* (РеспЗНУ), *супер* (РеспЗНУ), а також похідні структури від засвідченого *супер* – *суперяю* (РеспЗНУ), що мають прислівниковий формант, і нові сленгізмми: *круто* (РеспЗНУ), *супер-пупер* (РеспЗНУ). Також у мовленні студентів натрапляємо на лексему *зашибісь* (РеспЗНУ) і на нерозкладну фразеологізовану структуру *собачий кайф* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘смішно’ у словнику представлена лексемами: *всцикльошно* (2006 Кондр. 89), *ржачно* (2006 Кондр. 262).

У студентському мовленні досить поширені, представлені у словнику, лексеми, що мають прислівниковий формант: *всцикльошно* (РеспЗНУ),

ржачно (РеспЗНУ), а також *мемно* (РеспЗНУ), *орєвно* (РеспЗНУ), *орно* (РеспЗНУ), *прикольно* (РеспЗНУ), *приколюшно* (РеспЗНУ), *рофельно* (РеспЗНУ), *угарно*. Студенти також послуговуються іншими утвореннями: відіменниковими *жиза* (РеспЗНУ), *орочка* (РеспЗНУ), *приколдьос* (РеспЗНУ), *рофл* (РеспЗНУ) та віддієслівними *ору* (1РеспЗНУ), *орулькаю* (РеспЗНУ), *смеюкаюсь* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘безнадійно’ у словнику представлена лексею: *глухо* (2006 Кондр. 98).

Студенти ЗНУ послуговуються новими сленгізмами: *габелла* (РеспЗНУ), *гайки* (РеспЗНУ), *капець* (РеспЗНУ), *обода* (РеспЗНУ), *піддос* (РеспЗНУ), *триндець* (РеспЗНУ). Натрапляємо також на невелику кількість лексем із прислівниковими формантами: *безпонтово* (РеспЗНУ), *кепсько* (РеспЗНУ), *тупо* (РеспЗНУ), *фатально* (РеспЗНУ), *фейлово* (РеспЗНУ), а також – на співвідносні з ними ідіоми: *дуже фігово* (РеспЗНУ), *повна задниця* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘спокійно’ у словнику представлена лише лексею *спокуха* (2006 Кондр. 278).

Студенти ЗНУ послуговуються як широковживаним *спокуха*, так і новими відіменниковими сленгізмами: *бомбалеїло* (РеспЗНУ), *колм* (РеспЗНУ), *релакс* (РеспЗНУ), *у нірвані* (РеспЗНУ), *сайленс* (РеспЗНУ). Прислівникові форманти з-поміж лексем аналізованої групи мають, за нашими даними, такі сленгізми: *вайбово* (РеспЗНУ), *чилово* (РеспЗНУ), *штильно* (РеспЗНУ). Також студенти вживають у своєму мовленні відприкметниковий англіцизм *на лайті* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘все одно’, ‘байдуже’ вміщує таку кількість лексем, що зафіксовані у словнику Т. Кондратюк: *до лампочки* (2006 Кондр. 112), *паралельно* (2006 Кондр. 222), *по барабану* (2006 Кондр. 239), *пополам* (2006 Кондр. 244), *по цимбалах* (2006 Кондр. 240), *фіолетово* (2006 Кондр. 307).

Студенти ЗНУ, окрім вищенаведених лексем, послуговуються ще й віддієслівними утвореннями: *насрать* (РеспЗНУ), *плевать* (РеспЗНУ), а також

відіменниковим утворенням *по фонарю* (РеспЗНУ) та широкоживаним сленгізмом *пофіг* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘страшно’ вміщує невелику кількість лексем: *жим-жим* (2006 Кондр. 125), *стрьомно* (2006 Кондр. 283).

У мовленні студентів ЗНУ зі згаданих лексем фіксується лише широкоживане *стрьомно* (РеспЗНУ). Значну частину становлять й інші лексеми, що мають прислівниковий формант: *крінжово* (РеспЗНУ), *кріпово* (РеспЗНУ), *очково* (РеспЗНУ), *сирливо* (РеспЗНУ), *сцикотно* (РеспЗНУ). Найменш уживаним є сленгізм *кріні* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘швидко’ в словнику репрезентована лексемою *по-бистрячку* (2006 Кондр. 240).

У студентському мовленні натрапляємо на нові сленгізми: *по-биріку* (РеспЗНУ), *по-шуріку* (РеспЗНУ), *по фасту* (РеспЗНУ), а також на співвідносні з ними ідіоми згаданої групи, а саме: *зе фаст іс бой* (РеспЗНУ), *овер швидко* (РеспЗНУ), *чоп-чоп* (РеспЗНУ). Наявне також відіменникове утворення *бистрячком* (РеспЗНУ), й транслітерований прислівник *квиклі* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘все зрозуміло’ у розглянутих словниках не зафіксована.

У мовленні студентів ЗНУ зафіксовані сленгізми: *ок* (РеспЗНУ), *океюшки* (РеспЗНУ), *окей* (РеспЗНУ), *вдуплила* (РеспЗНУ), *пон* (РеспЗНУ). Наявні також ідіоми: *базару ноль* (РеспЗНУ), *ол андестенд* (РеспЗНУ) і прислівник *андестенд* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘дуже, сильно’ у словнику Т. Кондратюк представлена лексемами: *дико* (2006 Кондр. 110), *плотно* (2006 Кондр. 239), *жорстко* (2006 Кондр. 127).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомими зі словника лексемами (*дико*, *плотно*, *жорстко*), так і новим сленгізмом *жесть*.

ЛСГ ‘оцінки сучасних технологій/засобів навчання’ у розглянутих словниках не виявлена.

У студентському мовленні найбільше виявлені такі прислівникові сленгізми: *бомбезно* (РеспЗНУ), *лампово* (РеспЗНУ), *норм* (РеспЗНУ),

прикольню (РеспЗНУ), а також – інші новотвори: відіменникове *жестяк* (РеспЗНУ), *не хило* (РеспЗНУ), віддієслівне *пiде* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘непорядно’ у розглянутих словниках не зафіксована.

У студентському мовленні нами виявлені здебільшого лексеми, що мають прислівниковий формант: *бидловато* (РеспЗНУ), *галімо* (РеспЗНУ), *дибільно* (РеспЗНУ), *скверно* (РеспЗНУ), *хреново* (РеспЗНУ), а також – інші утворення: *не комільфо*(РеспЗНУ).

ЛСГ ‘просто’ вміщує невелику кількість лексем у словнику, наприклад: *плоско* (2006 Кондр. 239), *тупо* (2006 Кондр. 297), *чисто* (2006 Кондр.326).

У студентському мовленні натрапляємо, окрім відомих *плоско* (РеспЗНУ), *тупо* (РеспЗНУ), *чисто* (РеспЗНУ), на невелику кількість сленгізмів: *ізі* (РеспЗНУ), *прост* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘стан бідності’ у словнику представлена лексемою: *бомжувато* (2005 Став. 64).

У студентському мовленні натрапляємо здебільшого на сленгізми, що мають у своїй структурі прислівниковий формант: *бідновастінько* (РеспЗНУ), *бомжово* (РеспЗНУ), *нульово* (РеспЗНУ). Меншу частину становлять відіменникові утворення: *габелла* (РеспЗНУ), *не лакшері* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘сучасно’ в розглянутих словниках не зафіксована.

У студентському мовленні широкоживаними постають такі відіменникові утворення: *в тренді* (РеспЗНУ), *на стилі* (РеспЗНУ), *поп* (РеспЗНУ), *топ* (РеспЗНУ). Прислівникові форманти з-поміж лексем аналізованої групи мають, за нашими даними, лише сленгізми *топово* (РеспЗНУ), *хайново* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘з насолодою’ вміщує у словнику лише лексему *в кайф* (2006 Кондр. 71).

У мовленні студентів ЗНУ фіксується згадана відіменникова лексема *в кайф* (РеспЗНУ), а також її варіанти: *з кайфом* (РеспЗНУ), *кайф* (РеспЗНУ). Прислівниковий формант із-поміж лексем аналізованої групи має, за нашими даними, лише *кайфово* (РеспЗНУ).

ЛСГ найменувань ‘стану, що відчують під час іспиту’ в розглянутих словниках також не зафіксована.

Студенти ЗНУ послуговуються здебільшого такими утвореннями: *кріотно* (РеспЗНУ), *сикотно* (РеспЗНУ), *стрьомно* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘дистанційно’ (в контексті дистанційного навчання) в аналізованих словниках не виявлена.

У мовленні студентів ЗНУ натрапляємо на поодинокі утворення, наприклад, *пєчаліті* (РеспЗНУ), та *вайбово* (РеспЗНУ).

З огляду на природу лексем аналізованого типу, найбільшу кількість із них становлять похідні, оформлені прислівниковими суфіксами, а саме: *тупо*, *стрьомно*, *фігово*, *хрінові*, *кепсько*, *кошмарно* ‘дуже погано’, *фатально*, *безпонтво*, *глухо*, *фейлово* ‘без певної надії’, *прикольно*, *офігенно*, *ржачно*, *кльово*, *кайфово*, *орно*, *вайбово*, *уматово*, *угарно*, *чілово*, *відрадно*, *драйвові*, *живо*, *кульно*, *куражно*, *приколясно*, *торчково*, *фартово*, *шикардосно* ‘дуже весело’, *фіолетово*, *паралельно* ‘байдуже’, *класно*, *круто*, *кульно*, *модно*, *реально* ‘гарно’, *стрьомно*, *уматово*, *крінжово*, *безпонтво*, *бредово*, *кріпово* ‘дивно’, *офігенно*, *круто*, *модно*, *охуєнно*, *алмазно*, *стецово* ‘добре’, *хреново*, *галімо*, *бидловато*, *дибільно*, *скверно* ‘непорядно’, *жорстко*, *плотно*, *дико* ‘сильно’, *бомбезно*, *лампово* ‘оцінки сучасних засобів навчання’, *хєрово*, *галімо*, *хуйово*, *гнило*, *лажово*, *паскудно*, *попсово*, *трешово* ‘погано’, *тупо*, *чисто*, *плоско* ‘просто’, *всцикльошно*, *орєвно*, *приколюшно*, *рофельно*, *мемно* ‘смішно’, *штильно* ‘спокійно’, *бомжово*, *бомжувато*, *нульово* ‘стан бідності’, *хейтово* ‘стан лідерства’, *сцикотно*, *очково*, *сирливо* ‘страшно’, *топово*, *хайпово* ‘сучасно’.

Значну кількість становлять лексикалізовані іменники у формі називного відмінка однини (*капець*, *жесть*, *піпець*, *гаплик*, *кабзда*, *труба* та ін.) або множини (*гайки*, *обода*, *края* та ін.). Інколи трапляються повні (англіцизм *соу-соу* ‘ні багато ні мало’) або субстандартні (*супер-пупер*, *тіп-топ*, *окі-докі*) редуплікативи.

Частина зафіксованих структур має у своєму складі запозичену з англійської / французької мов лексику, а саме: *габелла* (*gabelle*) *вері бед* (*verybad*), *ерор* (*error*), *треш* (*trash*) (усе – із ЛСГ ‘абсолютно погано’), *лол* (*laughoutloud*), *фест* (*fest*) (ЛСГ ‘весело’), *ок* (*ok*) *андестенд* (*understand*), *окей* (*okay*), *ол андестенд* (*allunderstand*) (ЛСГ ‘все зрозуміло’), *крінж* (*cringe*), *вейрд* (*weird*), *кек* (*kek*), *крейзі* (*crazy*), *стрендж* (*strange*) (ЛСГ ‘дивно’), *гуд* (*goode*), *найс* (*nice*), *комільфо* (*commeilfaut*), *анріал* (*unreal*), *кул* (*куул*) (*cool*), *пьюфект* (*perfect*), *чікі-бобоні* (*chica bamboni*) (ЛСГ ‘добре’), *бед* (*bad*), *вері* (*very*), *ітс бед* (*it`sbad*) *швенс* (*schweppes*), *щім хеппенс* (*shithappens*) (ЛСГ ‘погано’), *ізі* (*easy*) (ЛСГ ‘просто’), *рофл* (*rofl*) (ЛСГ ‘смішно’), *релакс* (*relax*), *колм* (*calm*), *на лайті* (*ontheelite*), *сайленс* (*silence*) (ЛСГ ‘спокійно’), *(не) лакшері* (*luxury*) (ЛСГ ‘стан бідності’), *кріні* (*creepy*) (ЛСГ ‘страшно’), *поп* (*pop*), *топ* (*top*), (ЛСГ ‘сучасно’), *гейм овер* (*gameover*) (ЛСГ ‘у повній халепі’).

Дещо менше виявлено застиглих колишніх прийменниково-відмінкових сполук, наприклад: *пофіг*, *по цимбалах*, *по барабану*, *в тренді*, *пополам*, *до лампочки*, *на стилі*, *по фану*, *у дупі*, *в кайф*, *по приколу*, *у нірвані*, *без б*, *в жопі*, *в дерьме*, *в пізде*, *з кайфом*, *на куражі*, *по помідори*, *по фонарю*.

Зрідка в мовленні молоді можемо спостерегти віддієслівні (*зашибісь*, *плєвать*, *ору*, *пон*, *вдуплила*, *вляпався*, *дрейфую*, *заїбись*, *зашибато*, *насмоктала*, *насрать*, *одуренно*, *орулькаю*, *смеюкаюсь*), відприслівникові (*вері* ‘дуже’) найменування.

Помітною є група сленгізмів прислівникового типу, оформлених застиглими сполуками зазвичай двох повнозначних слів, а саме: *повний капець*, *вері бед*, *дуже фігово*, *дуже хріново*, *повний джінгелбейз*, *повна задниця*, *повний пісець* ‘дуже погано’, *базару ноль* ‘без слів’, *відвал мозку*, *дуже хуйово*, *йобаний піздец*, *йобаний у рот*, *капецький капець*, *мені торба*, *повна дуна*, *повний зашквар*, *повний пиздець*, *повний треш*, *повний триндець* ‘неймовірно погано’, *попала в просак* ‘жахливо’, *собачий кайф* ‘неймовірно добре’, *супер погано* ‘дуже погано’, *тверк колінців* ‘дуже страшно’, *тотальний факап* ‘провал’, *тупо фігня* ‘нічого змістовного’.

У мовленні студентів Запорізького національного університету, окрім наявних запозичень з іноземних мов, чітко прозирають риси південно-східного говору української мови, пор.: *плєвать, бєда, бомбєзно, удальонка, агонь, афігєть, балдьожно, бідновастінько, бредово, бред, бездна, діч, насрать, прелєсно, царьок, сотенько.*

Б. Для з'ясування наявності в лексиконі респондентів сленгових прислівників способу дії ми поставили їм такі запитання:

- ✓ *Яке слово Ви вживаєте у значенні 'без складання іспитів'?*
- ✓ *Які слова Ви вживаєте у значенні 'відсторонено'?*
- ✓ *Чи використовуєте Ви слова зі значенням 'готівкою'?*
- ✓ *Які саме? Які слова Ви вживаєте у значенні 'непорядно'?*
- ✓ *Які слова Ви вживаєте у значенні 'абсолютно погано'?*
- ✓ *Оберіть рядок/рядки слів, у значенні 'нишком, таємно', який/які Ви використовуєте:*
 - А. *Намишу;*
 - В. *По-кротячому;*
 - С. *Інкогніто;*
 - *Інше...;*
- ✓ *Оберіть рядок/рядки слів, який/які Ви використовуєте при оцінці сучасних технологій/засобів навчання?*
 - А. *Бомбезно;*
 - В. *По дефолту;*
 - С. *Лампово;*
 - *Інше...;*
- ✓ *Якими іншими словами Ви замінюєте вислів 'по знайомству'?*
- ✓ *Які слова Ви вживаєте у значенні 'пояснити умовно'?*
- ✓ *Які з наведених нижче слів Ви вживаєте у значенні 'правильно'?*
(кількість варіантів відповідей не обмежена)
 - А. *По-другому;*
 - В. *Грамотно;*

- С. Цивільно;
- Інше...;
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘робити щось разом’, під час групового завдання, чи при виконанні якогось проєкту?**
- ✓ **Якими словами Ви користуєтесь, коли йдеться про безвідповідальність у сенсі ‘роблячи щось, не замислюючись’?**
- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви застосовуєте, характеризуючи стан лідерства?**
 - А. Хейтово;
 - В. Рофл;
 - С. По-президентськи;
 - Інше...;
- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви вживаєте у значенні ‘сучасно’?**
 - А. В тренді;
 - В. Поп;
 - С. На стилі;
 - Інше...;
- ✓ **Виберіть рядок, у якому слова зі значенням ‘точно, стовідсотково’ Ви вживаєте:**
 - А. Полюбє, по-любому;
 - В. Залізно, залізобетонно;
 - С. Стопудово;
 - Інше...;
- ✓ **Яке слово / які слова ви вживаєте характеризуючи дистанційне навчання?**
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘швидко’?**

Зібраний матеріал дав нам підстави виокремити такі лексико-семантичні групи (далі – ЛСГ) прислівників способу дії, панівну частину з яких становлять

застиглі колишні прийменниково-відмінкові сполуки, а також лексикалізовані форми орудного відмінка однини або множини іменників.

ЛСГ ‘без складання іспитів’ у словнику представлена лексею *автоматом* (2006 Кондр. 45).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомою зі словника лексею *автоматом* (РеспЗНУ), так і новими сленгізмами, наприклад: *без базара* (РеспЗНУ), *без екзів* (РеспЗНУ), *на дурняк* (РеспЗНУ), *на ізі* (РеспЗНУ), *на халяву* (РеспЗНУ), *по благу* (РеспЗНУ), *по фарту* (РеспЗНУ), *хабарем* (РеспЗНУ). Прислівниковий формант із-поміж лексем аналізованої групи має, за нашими даними, лише дериват *хитрожою* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘готівкою’ в розглянутому словнику репрезентована таким відіменниковим утворенням: *налічманом* (2005 Став. 232).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомою зі словника лексею та її похідними (*налічманом* (РеспЗНУ), *наліком* (РеспЗНУ), *налічкою* (РеспЗНУ), *налом* (РеспЗНУ)), так і новими сленгізмами, наприклад: *кешем* (РеспЗНУ), *п'ятихаткою* (РеспЗНУ), *чіріком* ‘10 грн’ (РеспЗНУ) від *червонець* ‘10 гривень’. Досить помітними в цій ЛСГ є прислівники, мотивовані зображеннями на купюрах найпоширеніших номіналів – Тараса Шевченка, Лесі Українки, Григорія Сковороди, а саме: *леською* ‘200 грн’ (РеспЗНУ), *сковорідкою* ‘500 грн’ (РеспЗНУ), *тарасиком* ‘100 грн’ (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘нишком, таємно’ у розглянутих словниках не зафіксована.

У мовленні студентів ЗНУ фіксуються утворення: *без палева* (РеспЗНУ), *втіхаря* (РеспЗНУ), *на крису* (РеспЗНУ), *на мишу* (РеспЗНУ), *на ничку* (РеспЗНУ), *по-крисячому* (РеспЗНУ), *по-крячому* (РеспЗНУ), а також такі широкоживані лексеми, як *безпалєвно* (РеспЗНУ) й *інкогніто* (РеспЗНУ), що мають прислівниковий формант.

ЛСГ ‘[пояснити] умовно’ у словнику представлена лексею *на пальцях* (2006 Кондр. 202).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомою зі словника лексею *на пальцях* (РеспЗНУ), так і новими сленгізмами: *в теорії* (РеспЗНУ), *на словах*

(РеспЗНУ), *по фактах* (РеспЗНУ), а також *вкратце* (РеспЗНУ), *імейджин* (РеспЗНУ). Прислівниковий формант із-поміж лексем аналізованої групи має, за нашими даними, лише *чотко* (РеспЗНУ).

ЛСГ '[роблячи щось] не замислюючись' у розглянутому словнику репрезентованавідіменниковим утворенням *дуриком* (2005 Став. 132).

У студентському мовленні натрапляємо на нові сленгізми: *на автоматі* (РеспЗНУ), *на автопілоті* (РеспЗНУ), *на відчипись* (РеспЗНУ), *на ізі* (РеспЗНУ), *пофану* (РеспЗНУ). Мотивація останньої лексеми аналізованої ЛСГ від англіцизму 'fun', що перекладається як 'весело, забава, розвага', тобто 'по фану' – 'робити щось весело'.

ЛСГ 'непорядно' у словнику представлена лексема *западло* (2005 Став. 149).

У студентському мовленні натрапляємо на відіменникові та відприкметникові сленгізми: *на крису* (РеспЗНУ), *намишу* (РеспЗНУ), *по-крисячому* (РеспЗНУ), *по-мудацьки* (РеспЗНУ).

ЛСГ 'по знайомству' вміщує в словнику лексему *по блату* (2006 Кондр. 240).

У студентському мовленні натрапляємо, окрім відомої *по блату* (РеспЗНУ), на відіменникові й відприкметникові утворення: *блатняком* (РеспЗНУ), *на шару* (РеспЗНУ), *через кентів* (РеспЗНУ), *по-братськи* (РеспЗНУ). Мотивація прислівника аналізованої ЛСГ *через кентів* (РеспЗНУ) представлена семантикою 'знайомий', тобто, маючи якісь зв'язки.

ЛСГ 'правильно' в розглянутому словнику репрезентована такими відприкметниковими утвореннями: *грамотно* (2006 Кондр. 100), *цивільно* (2006 Кондр. 323).

У мовленні студентів ЗНУ фіксуються згадані лексеми *грамотно* (РеспЗНУ), *цивільно* (РеспЗНУ), що є широковживаними. Натрапляємо також на інші сленгізми, що мають у своєму складі прислівниковий формант: *чотенько* (РеспЗНУ), *чотко* (РеспЗНУ).

ЛСГ із семантикою ‘по-лідерському’ в розглянутих словниках не зафіксована.

У мовленні студентів ЗНУ фіксуються відприкметникові утворення: *по-кардинальськи* (РеспЗНУ), *по-королевськи* (РеспЗНУ), *по-президентськи* (РеспЗНУ), *по-царськи* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘дистанційно’ (в контексті дистанційного навчання) в обстежених словниках не виявлена.

У мовленні студентів ЗНУ фіксуються такі сленгізми: *на ізі* (РеспЗНУ), *на мінімалках* (РеспЗНУ), *по компу* (РеспЗНУ). Досить чітко помітна мотивація прислівників аналізованої ЛСГ, що зумовлена вживанням англіцизмів ‘easy’ (‘легко’) – *на ізі* (РеспЗНУ) та ‘minimal’ (‘мало’) – *на мінімалках* (РеспЗНУ). Трапляються у мовленні й нерозкладні фразеологізовані структури, а саме: *не дуже кул* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘[робити щось] разом’ у словнику представлена лексею *хамузом* (2005 Став. 350), де хамуз – модифіковане розм. *гамузом* ‘усе вкупі, повністю’.

Студенти ЗНУ послуговуються новим сленгізмом *тімою* (РеспЗНУ), а також – співвідносною з ним ідіомою *дрім тім* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘точно, стовідсотково’ в розглянутих словниках не зафіксована.

У студентському мовленні натрапляємо на кілька сленгізмів: *без базару* (РеспЗНУ), *полюбе* (РеспЗНУ), що мотивоване скороченням лексеми ‘полюбому’.

ЛСГ ‘відсторонено’ в розглянутому словнику представлена лексею *відморожено* (2006 Кондр. 82).

У студентському мовленні на нові найменування, окрім відомої *відморожено* (РеспЗНУ), не натрапляємо.

ЛСГ ‘сучасно’ в розглянутих словниках не зафіксована.

Студенти ЗНУ послуговуються лише сленгізмом *по-молодіжному* (РеспЗНУ).

З огляду на природу лексем аналізованого типу, найбільшу кількість із них становлять застигли колишні прийменниково-відмінкові сполуки,

наприклад: *на мишу, по дефолту, на автоматі, на ізі, на крису, на пальцях, на словах, на халяву, без базара(без базару), без екзів, без палева, в теорії, на автопілоті, на дурняк, на мінімалках, на ничку, на нулі, на шару, по благу, по компу, по фактах, по фану, по фарту, через кентів.*

Дещо менше виявлено лексикалізованих іменників у формі орудного відмінка однини (*налом, автоматом, кешем, наліком, налічкою, бистрячком, блатняком, дуриком, леською, налічманом, п'ятихаткою, сковорідкою, тарасиком, тімою, хабарем, хамузом, чіріком*). Інколи трапляються повні (англіцизм *чоп-чоп* 'швидко-швидко') редуплікативи.

Рідше трапляються похідні, оформлені злиттям прийменника з прикметником (*полюбе, по-президентськи, по-кротячому, по фасту, по-братськи, по-молодіжному, по-биріку, по-бистрячку, по-кардинальськи, по-королевськи, по-крисячому, по-мудацьки, по-царськи, по-шуріку*).

Частина зафіксованих структур має у своєму складі запозичену з англійської мови лексику, а саме: *інкогніто (incognito)* (ЛСГ 'таємно'), *лаве* (скороч. від *liberal values*) (ЛСГ 'готівкою'), *звиклі (quickly)*, *зе фаст іс бой (the fast is boy)* 'буквально – хлопець швидкий' (ЛСГ 'швидко'), *дрім тім (dream team)*, *тімою (team)* (ЛСГ 'робити разом'), *імейджин (imagine)* (ЛСГ 'пояснити умовно').

Значно рідше трапляються похідні, оформлені прислівниковими суфіксами (*грамотно, цивільно* 'правильно', *відлюдькувато* 'відсторонено', *чотко* 'так, як треба', *поспішно* 'швидко', *пофігістично* 'не замислюючись', *хитрожопо* 'дуже хитро').

Зрідка в мовленні молоді подибуємо віддієслівні (*на відчипись* 'не замислюючись') найменування.

Незначною є група сленгізмів прислівникового типу, оформлених застиглими сполуками зазвичай двох повнозначних слів, а саме: *не дуже кул* 'не до вподоби', *овер швидко* 'дуже швидко'.

У мовленні студентів Запорізького національного університету, окрім наявних запозичень з англійської мови, чітко прозирають риси південно-

східного говору української мови, пор.: *молнієносно, обезбашенно, безпалєвно, биренько, втіхаря, чьотєнько*.

Кількісно-означальні прислівники як сленговий матеріал також уже ставали предметом нашої уваги [69, с. 48-50].

Для з'ясування наявності в лексиконі респондентів кількісно-означальних сленгових прислівників ми поставили їм такі запитання:

- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘мало, трішки’?**
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘порожньо’?**
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘безліч, багато’?**
- ✓ **Оберіть рядок/рядки слів, у значенні ‘дуже, сильно’, який/які Ви використовуєте:**
 - А. Неслабо, дико;
 - В. Жорстко, плотно;
 - С. Капітально, по-чорному;
 - Інше...;
- ✓ **Виберіть рядок, у якому слова зі значенням ‘точно, стовідсотково’ Ви вживаєте:**
 - А. Полюбє, по-любому;
 - В. Залізно, залізобетонно;
 - С. Стопудово;
 - Інше...;

Зібраний матеріал дав нам підстави виокремити кілька лексико-семантичних груп (далі – ЛСГ) кількісно-означальних прислівників, панівна більшість із яких є лексикалізованими формами називного відмінка однини або множини іменників.

ЛСГ ‘безліч, багато’ в розглянутих словниках репрезентована такими головно відіменниковими утвореннями: *вагон* (2006 Кондр. 71), *валом* (72) і *навалом* (203), *дофіга* (2006 Кондр. 305), *до хєра* (2006 Кондр. 112, 315), *до хуя* (2006 Кондр. 112, 320), *неміряно* (2006 Кондр. 210).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомими зі словників лексемами та їх похідними (*до хера* (РеспЗНУ), *дофіга* (РеспЗНУ), *дофігіці* (РеспЗНУ)), так і новими сленгізмами, наприклад: *вері* (РеспЗНУ), *дохріна* (РеспЗНУ), *овер* (РеспЗНУ), *овер до хуя* (РеспЗНУ), *перебір* (РеспЗНУ), *туча* (РеспЗНУ), *завались* (РеспЗНУ). Трапляються у мовленні й нерозкладні фразеологізовані структури, а саме: *вагон і тачка* (РеспЗНУ), *ту мач* (РеспЗНУ), *фігова хмара* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘мало, трішки’ у словниках представлена лексемами: *децил* (2005 Став 120, 2006 Кондр. 109), *децл*, *децил-бецил* (2005 Став 120), *кrapаль* (2006 Кондр. 171); *понти* (розм.: *А цукру у нас залишилось понти*) (243).

У мовленні студентів ЗНУ зі згаданих лексем фіксується лише широковживане *понти* ‘дріб’язок’ (РеспЗНУ), *понтець* (РеспЗНУ), а також похідні структури від засвідченого *кrapаль* – *кrapалик* (РеспЗНУ). Інші утворення: *мальоха* (РеспЗНУ), *пів шишки* (РеспЗНУ), *фігня* (РеспЗНУ), *соу-соу* (РеспЗНУ). Прислівниковий формант із-поміж лексем аналізованої групи має, за нашими даними, лише десубстантив *ліліпутно* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘порожньо’ вміщує невелику кількість лексеми, наприклад: *голяк* (розм.: *В холодильнику – голяк*) (2006 Кондр. 98), *порожняк* (розм.: *У мене повний порожняк з грошима*) (246); *фонар* (*У мене грошей фонар*) (309).

У студентському мовленні натрапляємо, окрім відомих *голяк* (РеспЗНУ) та *порожняк* (РеспЗНУ), на невелику кількість прислівників та співвідносних із ними ідіом згаданої групи, а саме: *зеро* (РеспЗНУ), *нуль* (РеспЗНУ), *тряця* (РеспЗНУ), *шиш* (РеспЗНУ), *дірка відбублика* (РеспЗНУ), *ебсент тудей* (РеспЗНУ).

ЛСГ ‘точно, стовідсотково’ в розглянутих словниках репрезентована лексемами: *залізно* (2005 Став. 146), *залізобетонно* (2006 Кондр. 137), *стопудово* (2005 Став. 312).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомими зі словників лексемами (*залізно* (РеспЗНУ), *залізобетонно* (РеспЗНУ), *стопудово* (РеспЗНУ)), що мають у своєму складі прислівникові форманти, так і новим сленгізмом

стопроц (РеспЗНУ), що мотивоване поєднанням у своєму складі двох слів ‘сто процентів’ в одне.

ЛСГ ‘**дуже, сильно**’у словнику представлена лексемою *неслабо* (2006 Кондр. 210).

У студентському мовленні натрапляємо, окрім відомої й широкоживаної *неслабо* (РеспЗНУ), на відіменникове утворення *дофіга* (РеспЗНУ). Трапляються у мовленні й нерозкладні фразеологізовані структури, а саме: *ту мач* (РеспЗНУ), мотивація якої зумовлена вживанням англіцизмів ‘too much’ (‘дуже багато’).

З огляду на природу лексем аналізованого типу, найбільшу кількість із них становлять лексикалізовані іменники у формі називного відмінка однини (*вагон, кропалик, понтець, фігня* та под.) або множини (*понти*). Інколи трапляються повні (англіцизм *соу-соу* ‘ні багато ні мало’) або субстандартні (*децил-бецил*) редуплікативи.

Дещо менше виявлено застиглих колишніх прийменниково-відмінкових сполук, наприклад: *до хера, дофіга, дофігіщи, дохріна* та ін.

Частина зафіксованих структур має у своєму складі запозичену з англійської мови лексику, а саме: *вері* (*very*), *овер* (*over*), *овер до хуя, ту мач* (*toomuch*) (усе – із ЛСГ ‘багато’), *зеро* (*zero*), *ебсент тудей* (*absenttoday*) ‘буквально – відсутній сьогодні’ (ЛСГ ‘порожньо’).

Зрідка в мовленні молоді подибуємо відчислівникові (*нуль, зеро* ‘порожньо’), віддієслівні (*завались, неміряно* ‘багато’), відприслівникові (*вері* ‘дуже’) найменування.

Значно рідше трапляються похідні, оформлені прислівниковими суфіксами (*стопудово, залізно, залізобетонно* ‘точно’, *ліліпутно* ‘дуже мало’).

Частина слів за структурою утворена шляхом складання основ (*стопудово* (*сто-* + *-пуд(-ів-)* + *-ово*), *залізобетонно* (*залізо-* + *-бетон-* + *-н-* + *-о*), *стопроц* (*сто-* + *-процент* (усіч *-ент*))).

Помітною є група сленгізмів прислівникового типу, оформлених застиглими сполуками зазвичай двох повнозначних слів, а саме: *вагон і тачка* ‘дуже багато’ (очевидно, є варіантом фрази *вагон и маленькая тележка*), *фігова хмара*, *овер до хуя* ‘дуже багато’, *дірка від бублика* ‘порожньо’.

У мовленні студентів Запорізького національного університету, окрім наявних запозичень з англійської мови, чітко прозирають риси південно-східного говору української мови, пор.: *неслабо*, *вагон і тачка*, *навалом*, *неміряно*, *дофігіші*, *фонар*.

Б. Обставинні прислівники.

На думку більшості науковців, вони характеризують дію або процес за часовими, просторовими, причиновими відношеннями, рідше – за метою її виконання [33, с. 255].

Б. Кулик у праці “Курс сучасної української літературної мови” до аналізованої групи прислівників зараховує (так само Л. Коломієць у праці “СУЛМ. Морфологія” [53, с. 432-434], Л. Буланін у праці “Трудные вопросы морфологии” [4, с. 169], М. Леонова у праці “Сучасна українська літературна мова. Морфологія” [26, с. 243], І. Вихованець у праці “Частини мови в семантико-граматичному аспекті” [8, с. 188], А. Каминіна у праці “Современный русский язык” [20, с. 121], В. Виноградов у праці “Русский язык (Грамматическое учение о слове)” [6, с. 313], М. Плющ у праці “Грамматика української мови” [33, с. 256] та ін.):

1) **прислівники часу**: означають час, в який відбувається дія, і відповідають на питання *коли? відколи? доки? з якого часу? по який час?* (*тепер, учора, завтра, вдень, ранком, взимку, щодня* та под.);

2) **прислівники місця**: означають місце дії або напрямку руху предмета і відповідають на питання *де? куди? звідки? в якому напрямку?* Їх поділяють на дві групи:

— Прислівники, які вказують на місце, де відбувається дія або знаходиться предмет, тобто ті, що відповідають на питання *де?* (*спереду, внизу, довкола* та под.);

— Прислівники, що відносяться до дієслів руху і відповідають на питання *куди? звідки? в якому напрямку?* (*вниз, туди, лісом* та под.).

3) **прислівники причини**: означають причину дії і відповідають на питання *чому? чого? через що? з якої причини?* (*спересердя, здуру, зосліпу* та под.);

4) **прислівники мети**: означають мету дії, відповідають на питання *для чого? навіщо? з якою метою?* (*наперекір, навмисно* та под.) [17, с. 329].

Прислівники причини і мети дослідник називає прислівниками **внутрішніх обставин**, а про останні ще додає, що в сучасній українській мові вони налічуються в дуже обмеженій кількості [17, с. 329].

Л. Коломієць у праці “СУЛМ. Морфологія” прислівники **часу** поділяє на *три підгрупи*:

- прислівники, які вказують, коли відбувається дія (*ранком, вдень, щодня, взимку* та под.);

- прислівники, які вказують на час, з якого починається дія (*спочатку, зранку, зрання* та под.);

- прислівники, які вказують на межу дії в часі (*доти, поки, довіку* та под.) [53, с. 433].

Л. Буланін, здійснюючи вищенаведений поділ обставинних прислівників на чотири підгрупи, у праці “Трудные вопросы морфологи” зазначає, що прислівників **місця** і **часу** у російській мові нараховують приблизно по 100 слів з кожного із цих розрядів, а прислівників **причини** (*потому, оттого, сгоряча* и т. д.) та **мети** (*затем, нарочно, напоказ* и т. д.) – всього приблизно 10. Причиною такої кількості є те, що відповідні значення головним чином виражаються підрядними реченнями та обставинними конструкціями. Наприклад, *сказал сгоряча – сказал погорячившись* [4, с. 169].

Вищезазначеного поділу притримувався відомий мовознавець І. Вихованець у праці “Частини мови в семантико-граматичному аспекті”, але при цьому він виділяв ще такі **допустові прислівники**, як *наперекір* і *всупереч*,

які виражають допустові семантико-синтаксичні відношення, та відтворюють семантику відношень у СПР [8 с. 188].

Цю думку підтримала у 1993 році К. Городенська у праці “Граматика української мови”, виділивши п’ять підгруп обставинних прислівників (*місця, часу, причини, мети та допустовості*). Прислівники *місця*, на думку дослідниці, є неоднорідними, оскільки одна частина – це просторові прислівники, які вимагають дієслова локативного стану (*бути, перебувати, сидіти, лежати* та ін.) та дієслова на позначення руху, а інша – виступає у детермінантній позиції речення, представляючи ціле елементарне речення, що є частиною відповідної складної конструкції (Наприклад: *Довкола цвіли сади*) [1, с. 250].

Прислівники *часу* передають часові семантико-синтаксичні відношення, якими пов’язується вихідна для них підрядна темпоральна частина з головною в СПР (*навесні, увечері* та под.) [1, с. 251].

Прислівники *причини* ґрунтуються, на думку К. Городенської, на причинових семантико-синтаксичних відношеннях, якими пов’язується підрядна причинова частина з головною в СПР, визначають причину дії, процесу, стану (*зозла, зопалу, спересердя, здуру* та под.) [1, с. 251].

Прислівники *мети* передають цільові семантико-синтаксичні відношення СПР (*на зло, навмисне, навмисно* та под.) [1, с. 251].

Прислівники *допустовості* виражають допустові семантико-синтаксичні відношення СПР (*наперекір* та под.) [1, с. 251]. Цю ж думку дослідниця подала через деякий час у праці “Теоретична морфологія української мови” [7, с. 305–307].

Дослідниця також зауважує, що окрему підгрупу власне-обставинних прислівників становлять **прислівники з порівняльно-уподібнювальною функцією**, яку деякі вчені зараховують до означальних прислівників *способу дії* ([4, с. 169] та ін.). Це стається через те, що вони передають семантико-синтаксичні порівняльні відношення СПР, подібно до обставинних, але виступають у позиції прислівного другорядного члена і поєднуються

прислівним підрядним зв'язком, а не у позиції детермінантного. Наприклад, *Він говори так, як говорять українці / Він говорив по-українському* [1, с. 251].

В. Виноградов у праці “Русский язык (Грамматическое учение о слове)”, зазначає, що до вищезазначених груп обставинних прислівників (місця, часу, причини та мети) додають іноді ще російські граматисти **прислівники сукупності / сумісності** (*вдвоем, втроем*) або **роздільності / розподільності** (*по двое, по трое*). Ці групи приєднуються до дієслів та віддієслівних іменників, знаходячись позаду них. Стосовно **прислівників мети** вчений каже, що вони завжди вагаються між прислівниками причини та образу дії (*в насмешку, назло, нарочно* и т. д.), тому аналізовані лексеми приєднуються або до дієслів, або до іменників, що позначають дію-стан [6, с. 313].

Раніше було зазначено, що Л. Коломієць поділив прислівники часу на три підгрупи. Через деякий час, у 2002 році, І. Уздиган у підручнику “Сучасна українська літературна мова” подав четверту підгрупу аналізованих прислівників – прислівники, які **визначають періодичність дії або стану** (*щодня, щодень, щороку, щоліта, щохвилини, щосередини* та под.) [52, с. 404]. Також дослідник звернув увагу і на прислівники **причини**, схарактеризувавши їх як такі, що вказують на причину виконання/невиконання (реалізації/нереалізації) відповідної дії або стану (*спрожогоу* та под.) [52, с. 404].

Не зважаючи на те, що більшість дослідників підтримує вищенаведені погляди стосовно обставинних прислівників, дехто подає свої тлумачення стосовно цього питання. Зокрема О. Пазяк у підручнику “Сучасна українська мова” тлумачить трохи по-іншому вищенаведений поділ. Дослідниця стверджує, що існує лише дві підгрупи аналізованих прислівників:

— прислівники **із зовнішніми просторовими та часовими обставинами** (*вгорі, знизу, надворі, потім*);

— прислівники **із внутрішніми обставинами – причини і мети** (*спросоння, наперекір*) [31, с. 239].

Більшість з науковців поряд з означальними та обставинними прислівниками говорить ще про **модальні та предикативні** прислівники. У

праці “СУЛМ. Морфологія” 1969 року Л. Коломієць зазначає, що **модальні** прислівники служать для виявлення стану мовця до змісту речення (*по-перше, по-друге, по-третьє* та ін.), а **предикативні** прислівники передають емоційний, психічний або фізичний стани (*безлюдно, видно, можна, потрібно, навздогад, соромно, необхідно* та ін.) [53, с. 431–432, 442–443].

Згодом про ці прислівники говорили М. Леонова у праці “Сучасна українська літературна мова. Морфологія”, зазначаючи, що **модальні прислівники** виражають впевненість / невпевненість, імовірність, припущення, порядок розташування подій, фактів (*безумовно, безперечно, можливо, мабуть* та под.) [26, с. 244], І. Вихованець у праці “Частини мови в семантико-граматичному аспекті”, зазначаючи, що ці прислівники належать до типових детермінантних другорядних членів речення та виділивши серед них **порядкові прислівники** (*по-перше, по-друге*) і **власне-модальні прислівники** (*можливо, безперечно*) [8, с. 189], К. Городенська у праці “Грамматика української мови” (згодом у “Теоретичній морфології української мови” [7, с. 307–308], називаючи їх *лексичними еквівалентами* модально орієнтованих предикатів згорненої головної частини СПР [1, с. 252], А. Каминіна у праці “Современный русский язык”, звернувши увагу лише на предикативні прислівники [20, с. 121–122], В. Виноградов у праці “Русский язык (Грамматическое учение о слове)”, зазначаючи, що прислівники переходять у модальні слова [6, с. 325].

У 2001 році М. Шелякін у праці “Функциональная грамматика русского языка” твердить, що **предикативні прислівники**, окрім того, що виступають у структурі речення тільки у функції предиката та мають значення *психічного* або *фізичного стану людини* (*смішно, больно*), мають ще значення *стану природи* (*жарко, холодно*), *модальних відношень до дії* (*можно, нельзя, надо*). Такі прислівники можуть мати ступінь порівняння [63, с. 160].

А вже у 2005 році М. Плющ у праці “Грамматика української мови” подає **безособово-предикативні** прислівники як один із повноцінних розрядів за значенням і синтаксичною роллю в реченні, що стоїть поряд з означальними та обставинними прислівниками [33, с. 254]. У 1976 році Л. Буланін ставив

безособово-предикативні прислівники поряд з усіма прислівниками, не характеризуючи їх як один із розрядів [4, с. 174–175]. Окрім вищенаведених значень, **безособово-предикативні** прислівники виражають у ролі головного члена безособових речень відношення до особи, яка перебуває у певному стані, або вказують на загальний фізичний стан природи. Наприклад: *Дівчині весело (холодно, лячно, байдуже); Надворі тепло (холодно, сухо)* [33, с. 256].

Для з'ясування наявності в лексиконі респондентів сленгових прислівників обставини часу / причини / місця ми поставили їм такі запитання:

- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘назавжди’?**
- ✓ **Яке слово / які слова Ви вживаєте тоді, коли не хочете чогось робити?**
- ✓ **Які з наведених нижче слів Ви вживаєте у значенні ‘ліньки’? (кількість варіантів відповідей не обмежена)**
 - А. *Взападляк*;
 - В. *Впадло*;
 - С. *Лом, в лом, ломки*;
 - *Інше...*;
- ✓ **Які слова Ви вживаєте у значенні ‘дистаційно’?**

Зібраний матеріал дав нам підстави виокремити кілька лексико-семантичних груп (далі – ЛСГ) обставинних прислівників часу / причини / місця, панівна більшість із яких є лексикалізованими іменниками у формі називного та орудного відмінків, а також колишніми застиглими прийменниково-відмінковими сполуками.

ЛСГ ‘ліньки’ у словниках представлена лексемами: *взападляк* (2006 Кондр. 75), *впадло* (20006 Кондр. 87), *в лом* (2006 Кондр. 182), *лом* (2006 Кондр. 182), *ломки* (2006 Кондр. 182), *гаплик* (РеспЗНУ), *ліньки* (РеспЗНУ), *нафіг* (РеспЗНУ), *пофіг* (РеспЗНУ), *відкосити* (РеспЗНУ), *злизняти* (РеспЗНУ), *не хо* (РеспЗНУ),

Студенти ЗНУ послуговуються відомими зі словників лексемами та їх похідними: *взападляк* (РеспЗНУ), *впало* (РеспЗНУ), *впалу* (РеспЗНУ), *запало* (РеспЗНУ), *ломки* (РеспЗНУ), *в лом* (РеспЗНУ), *лом* (РеспЗНУ).

ЛСГ 'назавжди' у словнику репрезентована лексемою *forever* (2006 Кондр. 309).

Студенти ЗНУ послуговуються як відомою зі словника лексемою *forever* (РеспЗНУ), так і новим сленгізмом *до талого* (РеспЗНУ), мотивація якого пов'язана з фразеологізмом *до талого снігу* 'надовго'.

Трапляється у мовленні й нерозкладна фразеологізована структура *forever тугезе* (РеспЗНУ), мотивація якої зумовлена вживанням англіцизмів '*forever together*' ('назавжди разом').

ЛСГ 'дистанційно'(в контексті дистанційного навчання) у словниках не зафіксована.

У студентському мовленні натрапляємо на відіменникове утворення *по норах* (РеспЗНУ).

З огляду на природу лексем аналізованого типу виявлено застигли колишні прийменниково-відмінкових сполуки, наприклад: *в лом, нафіг, до талого, пофіг, по норам*.

Дещо меншу кількість становлять лексикалізовані іменники у формі називного відмінка однини (*лом, гаплик*), а також іменники у формі орудного відмінка (*ломки, ліньки*).

Зрідка в мовленні молоді можемо виявити віддієслівні (*відкосити, злиняти, не хо*) найменування.

Значно рідше трапляються похідні, оформлені прислівниковими суфіксами (*взападляк, впало, запало* 'лїнь').

Помітними є лексеми *forever* (*forever*) та *forever тугезе* (*forever together*) запозичені з англійської мови, остання з яких постає застиглою сполукою.

Отже, серед аналізованих нами сленгових утворень, найбільшу кількість становлять означальні сленгізми прислівникового типу. За структурою вагому

частину складають сленгові лексеми, що мають прислівникові суфікси, а також відіменникові адвербіативи та запозичені англіцизми.

ВИСНОВКИ

1. Молодіжний сленг як явище, котре характеризується насамперед експресивністю й спонтанністю, є динамічним і таким, що постійно поповнюється новими лексемами за рахунок як запозичень, так і слів, утворених на основі питомого мовного матеріалу за певними моделями. Одним із широко представлених лексико-граматичних класів слів цієї групи виступає прислівник.

2. У ході нашого дослідження було виявлено близько двадцяти лексико-семантичних груп якісно-означальних сленгових прислівників (ЛСГ ‘абсолютно погано’, ЛСГ ‘безнадійно’, ЛСГ ‘весело’, ЛСГ ‘гарно’, ЛСГ ‘дивно’, ЛСГ ‘добре’, ЛСГ ‘дуже, сильно’, ЛСГ ‘непорядно’ та ін.); дещо менше виокремлюється лексико-семантичних груп сленгових прислівників способу дії (ЛСГ ‘відсторонено’, ЛСГ ‘готівкою’, ЛСГ ‘нишком, таємно’, ЛСГ ‘правильно’, ЛСГ ‘сучасно’, ЛСГ ‘точно, стовідсотково’, ЛСГ ‘характеризуючи дистанційне навчання’); небагато лексико-семантичних груп виокремлено в межах кількісно-означальних (ЛСГ ‘мало, трішки’, ЛСГ ‘безліч, багато’, ЛСГ ‘точно, стовідсотково’) та обставинних (ЛСГ ‘назавжди’, ЛСГ ‘ліньки’, ЛСГ ‘характеризуючи дистанційне навчання’) сленгових прислівників.

3. Серед якісно-означальних аналізованих сленгізмів найбільшу частину становлять похідні, оформлені прислівниковими суфіксами (*стрьомно, фігово, хріново* тощо – ‘дуже погано’, *фатально, безпонтово, фейлово* та ін. – ‘безнадійно’, *кльово, вайбово, фартово* тощо – ‘дуже весело’, *хреново, галімо, дибільно* і т.ін. – ‘непорядно’, *жорстко, плотно, дико* ‘сильно’, *галімо, лажово, попсово* і под. – ‘погано’, *тупо, чисто, плоско* – ‘просто’, *всцикльошино, мемно* тощо – ‘смішно’, *штильно* ‘спокійно’, *бомжово, бомжувато, нульово* – ‘бідно’, *сцикотно, очково, сирливо* ‘страшно’). Значна частина прислівників розгляданої

групи – це адвербіалізовані іменники у формі називного відмінка однини (*жесть, піпець* та ін.) або множини (*гайки, обода, края* та ін.).

Дещо менше виявлено застиглих колишніх прийменниково-відмінкових сполук, наприклад: *до лампочки, на стілі, по фану, по помідори, по фонарю* та ін., а також віддієслівних (*вдупила* ‘все зрозуміло’, *вляпався* ‘непереливки’ та ін.) найменувань.

Помітною є група сленгізмів прислівникового типу, оформлених застиглими сполуками зазвичай двох повнозначних слів, а саме: *повний джінгелбейз, повний пісець* ‘дуже погано’; *базару ноль* ‘без слів’; *відвал мозку* ‘неймовірно погано’; *тверк колінців* ‘дуже страшно’; *тотальний факап* ‘провал’; *тупо фігня* ‘нічого змістовного’.

Серед аналізованих сленгізмів способу дії найбільшу частину становлять застигли колишні прийменниково-відмінкові сполуки, наприклад: *на мишу* ‘таємно’, *на ничку, на шару* ‘дарма, безкоштовно, отримати щось не докладаючи зусиль’ та ін.

Дещо менше виявлено лексикалізованих іменників у формі орудного відмінка однини (*налом, кешем, наліком, налічкою, тарасиком, тімою*) та ін.

Рідше трапляються конфіксальні похідні (*по-братськи, по-молодіжному, по-биріку, по-крисячому*) та ін. Як і в літературному й розмовному мовленні, конфіксальний спосіб творення властивий саме для прислівників способу дії.

Зрідка в мовленні молоді подибуємо віддієслівні (*на відчепись* ‘не замислюючись’) найменування.

Серед кількісно-означальних аналізованих сленгізмів найбільшу частину становлять лексикалізовані іменники у формі називного відмінка однини (*вагон* ‘дуже багато’, *кропалик, понтець, фігня* ‘украї мало’ та под.) або множини (*понти*). Інколи трапляються повні (англіцизм *соу-соу* ‘ні багато ні мало’) або субстандартні (*децил-бецил*) редуплікативи.

Зрідка натрапляємо на відчислівникові (*нуль, zero* ‘порожньо’), віддієслівні (*завались, неміряно* ‘багато’), відприслівникові (*вері* ‘дуже’) найменування.

Нечасто фіксуються похідні, оформлені прислівниковими суфіксами (*стопудово, залізно, залізобетонно* ‘точно’, *ліліпутно* ‘дуже мало’).

Застиглими сполуками із семантикою ‘дуже багато’ виступають сленгізми *вагон і тачка* (очевидно, є варіантом фрази *вагон и маленькая тележка*), *фігова хмара, овер до хуя*.

Обставинні прислівники в молодіжному сленгу репрезентовані нечисленними найменуваннями на позначення причини та (рідше) місця (*по норам* ‘дистанційно, вдома’, *ломки, западляк, впадло, западло* ‘лінь’).

Деякі сленгізми одночасно входять до різних семантичних розрядів. Наприклад, ЛСГ “дистанційно” (у контексті дистанційного навчання), по-перше, є новою з-поміж усього виявленого масиву прислівників, а по-друге, наявна в кількох семантичних групах: якісно-означальній (*печаліті* ‘дуже сумно через спосіб навчання’), способу дії (*по компу, вайбово*) та місця (*по норах*).

4. Особливістю сленгізмів прислівникового типу є те, що їх арсенал розширюється шляхом адвербіалізації інших частин мови. З-поміж адвербіалізованих іменників чималу кількість становлять форми називного відмінка однини або множини, коли слово, зберігаючи морфологічні ознаки вихідної частини мови, перебирає на себе синтаксичну роль прислівника (*вагон* ‘дуже багато’, *кропалик, понтець* ‘дуже мало’ тощо). Більшість таких назв зосереджена в групах означальних прислівників; водночас як лексикалізовані мініїдіоми (*до хера, дофігіці, дохріна, на мишу, на шару*) трапляються головно з-поміж прислівників кількісно-означальних та способу дії.

5. Частина зафіксованих структур має у своєму складі запозичену з англійської мови лексику, наприклад: *квиклі (quickly)* ‘швидко’, *дрім тім (dream team)*, *тімою (team)* ‘разом’, *габелла (gabelle)* ‘абсолютно погано’, *фест (fest)*, *андестенд (understand)* ‘зрозуміло’, *стрэндж (strange)* ‘дивно’, *гуд (goode)*, *найс (nice)*, *комільфо (comme il faut)*, *пьофект (perfect)*, *чікі-бобоні (chica bamboni)* ‘добре’, *бед (bad)*, *швенс (schweppes)*, *щім хеппенс (shit happens)* ‘погано’, *ізі (easy)* ‘просто’, *сайленс (silence)* ‘спокійно’, *кріні (creepy)*

‘страшно’, *пон (pop), топ (top)*, ‘сучасно’, *гейм овер (game over)* ‘у повній халепі’.

Обстежений польовий матеріал свідчить про стійку тенденцію до адаптації запозичених сленгізмів, пор.: *топово, хайпово* ‘сучасно’, *на лайті (on the lite)* ‘легко. спокійно’, *не лакшері (luxury)* ‘бідно’, *овер до хуя* ‘дуже багато’ тощо.

Інколи трапляються повні (англіцизм *соу-соу* ‘ні багато ні мало’) або субстандартні (*супер-пупер тін-топ окі-докі*) редуплікативи.

З-поміж зібраного масиву лексики виокремлюються сленгізми, у яких чітко прозирають риси південно-східного, зокрема наддніпрянського діалекту, до ареал якого входить і Запорізька область, наприклад: *неслабо, вагон і тачка, неміряно, дофігіці* ‘дуже багато’; *по фонарю, плевать*, ‘байдуже’; *балдьожно, прелєсно* тощо).

Помітною є група сленгізмів прислівникового типу, оформлених застиглими сполуками зазвичай двох повнозначних слів, а саме: *повний джінгелбейз, повний пісець* ‘дуже погано’; *базару ноль* ‘без слів’; *відвал мозку* ‘неймовірно погано’; *тверк колінців* ‘дуже страшно’; *тотальний факап* ‘провал’; *тупо фігня* ‘беззмістовно’.

6. Спостереження за динамікою системи молодіжного, зокрема, студентського сленгу другої половини ХХ – першої чверті ХХІ століття (опрацьований матеріал словників Л. Ставицької й Т. Кондратюк охоплює лексику здебільшого минулого століття) дає всі підстави говорити про те, що прислівникові сленгізми активно розвиваються в останні двадцять років, що зумовлено як інтра-, так і екстралінгвальними чинниками (творення нових слів за відомими моделями та активні запозичення головно з англійської мови комп’ютерного сленгу та емоційно-експресивного лексикону).

Приміром, у згаданих словниках зафіксовано сленгізми лише кількох лексико-семантичних груп: ‘точно, стовідсотково’ (*залізно, залізобетонно, стопудово*), ‘мало, трішки’ (*децл, децил-бецил, крапаль, понти*), ‘байдуже’ (*до лампочки, паралельно, по барабану, пополам, по цимбалах, фіолетово*), ‘дуже,

сильно' (*дико, плотно, жорстко*), 'безліч, багато' (*вагон, валом, навалом, дофіга, до хера, до хуя*), 'порожньо' (*голяк, порожняк, фонар*). Частину відомих слів респонденти ЗНУ продовжують активно вживати (*дико, плотно, жорстко, голяк і т.ін.*), проте основний масив проаналізованих лексем є новозапозиченими словами або новотворами на базі вже відомих мотивувальних основ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія : підручник. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
2. Білоусенко П. І. Історичний словотвір української мови. Іменник. Прислівник. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 120 с.
3. Большой энциклопедический словарь. Языкознание / главн. ред. В. Н. Ярцева. 2-е изд. доп. Москва : Научное издательство “Большая Российская энциклопедия”, 1998. 685 с.
4. Буланин Л. Л. Трудные вопросы морфологии: пособие для учителей. Москва: Просвещение, 1976. 207 с.
5. Буслаев Ф. И. Учебник русской грамматики, сближенной с церковнославянской с приложением образцов грамматического разбора : для средних учебных заведений. 8-е изд. испр. и доп. Москва :Типография Э. Лиснера и Ю.Романа, 1896. 239 с.
6. Виноградов В. В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) : 4 изд. / под ред. Г. А. Золотовой. Москва : Русский язык, 2001. 720 с.
7. Вихованець І. Р. Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови : академ. грам. укр. мови / за ред. І. Р. Вихованця. Київ : Унів. вид-во “Пульсари”, 2004. 400 с.
8. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті : монографія / за ред. К. Г. Городенської. Київ : Наукова думка, 1988. 256 с.
9. Глазова О. П. Жаргон і сленг: як ставитись до них словеснику? *Методичні діалоги – журнал для вчителів української мови й літератури. № 9.* Київ : Світоч, 2013. С. 35–42.
10. Глібчук Н. Адвербіалізація іменників як один із шляхів виникнення міжчастиномовних омонімів. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна.* 2012. Випуск 57. С. 26–36.
11. Грабовий П. М. Український молодіжний сленг: сучасна картина світу. Київ; Умань : ПП Жовтий, 2010. 220 с.

12. Грабовий П. М. Український молодіжний сленг як лінгвокультурний феномен. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2010. Вип. 11. С. 34-38.
13. Греч Н. И. Практическая русская грамматика. 2-е изд., испр. Санкт-Петербург : типография издателя Греч Н. И., 1834. 526 с.
14. Гримашевич Г. І. Прислівники часу на позначення частин доби в середньополіських говірках Житомирської області. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Том 189. С. 26–30.
15. Даценко І.Б. Історія формування прислівників місця української мови : монографія / відп. ред. В.В. Німчук. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. 180 с.
16. Енциклопедія “Українська мова”. Київ : “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. 832 с.
17. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови : у 2 ч. Ч. 1 : підруч. для ф-тів мови і л-ри пед. ін-тів. Вид. 3-тє. Київ : Радянська шк., 1965. 422 с.
18. Зарецький О. В. Офіційний та альтернативний дискурси. 1950-80-ті роки в УРСР. Київ : Інститут української мови НАН України, 2008. 444 с.
19. Захарків О. П. Семантична структура прислівників часув бойківських говірок. *Українська лексика в історичному та ареальному аспектах*. Київ : Наукова думка, 1991. С. 127–136.
20. Камынина А. А. Современный русский язык. Морфология: Учебное пособие для студентов филологических факультетов государственных университетов. Москва : Изд-во МГУ, 1999. 240 с.
21. Карпець Л. А. Український спортивний жаргон: структурно-семантичний аспект : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 2006. 192 с.
22. Ковалів П. Граматика української мови. Мюнхен : Відділ Культури і Освіти при Центральному Представництві Української Еміграції; Друкарня Дмитра Сажина, 1946. 152 с.

23. Ковалів П. Українська мова. Нью-Йорк : Наукове Товариство ім. Шевченка. Бібліотека Українознавства. т. 19, 1966. 225 с.
24. Курилович Е. Очерки по лингвистике : сборник статей. Москва : Издательство иностранной литературы, 1962 . 456 с.
25. Курс сучасної української літературної мови / за ред. Л. А. Булаховського. Київ: Радянська школа, 1951. 407 с.
26. Леонова М. В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Київ : Вища шк., 1983. 260 с.
27. Мартос С. А. Молодіжний сленг у мовленнєвій структурі м. Херсона : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Херсон, 2006. 244 с.
28. Миколенко Т. М. Український міський сленг (на матеріалі усного мовлення тернопільців : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2006. 260 с.
29. Науменко Л. М. Молодіжний сленг – реалії сьогодення. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. С. 227-230.
30. Огоновський О. Грамматика русского языка для школъ среднихъ. Львов, 1889. 288 с.
31. Пазяк О. М. Прислівник. *Сучасна українська мова: підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін. ; за ред. О. Д. Пономарева ; 3-тє вид., перероб.* Київ : Либідь, 2005. С. 238–245.
32. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении. 8-е изд., доп. Москва : Языки славянской культуры, 2001. 544 с.
33. Плющ М. Я. Граматика української мови: у 2 ч. Ч. I. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ: Вища школа, 2005. 286 с.
34. Прилипко Н. Прислівникове вираження часових значень українських говорах. *Український діалектологічний збірник. Книга 3. Пам'яті Тетяни Назарової / упоряд., ред., передм. П. Ю. Гриценко ; редкол.: П. Ю. Гриценко (відп. ред.) та ін.* Київ : Довіра, 1997. С. 52–56.

35. Редько Є. О. Типи і способи номінування осіб в українських арготичних системах : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 2016. 296 с.
36. Романова О. О. Молодіжний сленг як засіб самовираження студентів. *Наукові записки Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Серія "Філологічна"*. Харків, 2013. С. 298–300.
37. Руда О. Г. Комунікативні девіації в умовах українсько-російського білінгвізму. Київ : Інститут української мови НАН України, 2009. 198 с.
38. Руденко М. Ю. Арго, жаргон і сленг у європейському й американському мовознавстві: історія і сучасний стан дослідження : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Слов'янськ, 2019. 270 с.
39. Русановська Т. В. Архетипні риси сленгових вторинних номінацій. *Наукові записки. Серія Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВКДПУ ім. В. Винниченка, 2008. С. 265–271.
40. Садилко Н. Якісно-означальні прислівники у студентському сленгу м. Запоріжжя. *Молода наука-2021: збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених*. Т. 3. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С. 221–223.
41. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
42. Сімович В. І. Граматика української мови: для самонавчання та в допомогу шк. науці. 2-ге вид. з одмінами й дод. Київ; Ляйпціг : Укр. накладня, 1919. 584 с.
43. Сіріньок К. Молодіжний сленг як складова загальномовної культури нації. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С. 69–70.
44. Словник сучасного українського сленгу / упор. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.
45. Современный русский язык: учебник для филол. спец. ун-тов / под ред. В. А. Белошапковой. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Высшая школа, 1989. 800 с.

46. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
47. Ставицька Л. О. Гендер: мова, свідомість, комунікація. Київ : Інститут української мови НАН України, 2015. 440 с.
48. Ставицька Л. Український жаргон. Словник : Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. Київ : Критика, 2005. 496 с.
49. Столяр М. Ю. Аксіологічні особливості лексики молодіжного сленгу(на матеріалі художнього дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століть). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10 (3). С. 102–108.
50. Столярчук О. В. Афіксація як один з продуктивних способів деривації молодіжних сленгових одиниць (на прикладах з англійської, німецької, української та російської мов). *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. Житомир : Житомирський державного університету ім. Івана Франка 2014. Вип. 5 (77). С. 230–235.
51. Столярчук О. В. Специфічні тенденції утворення молодіжних сленгізмів за допомогою основоскладання (на прикладах англійської, німецької, української та російської мов). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія “Філологія”*. 2014. №11. Т. 1. С. 126–128.
52. Сучасна українська літературна мова : підручник / за ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
53. Сучасна українська літературна мова. Морфологія : підручник / за ред. В. М. Русанівського, за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1969. 588 с.
54. Таран О. С. Арго – жаргон – сленг – загальний сленг. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2019. Вип. 16. С. 189–192.
55. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса. Москва : Прогресс, 1988. 656 с.
56. Ткачівська М. Р. Молодіжний сленг і його класифікації. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Т. 2. №6. С. 114–118.

57. Українська мова (морфологія): теоретичний блок: навч. посіб. для студентів 1 курсу, які навчаються за напрямом підготовки 6.020303 – Філологія (кредит.-модул. система). Харків: Вид-во НУА, 2015. 104 с.
58. Українська мова : енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол. : В. М. Русанівський [та ін.]. Вид. 2-ге, випр. і допов. Київ : Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. 820 с.
59. Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского языка : монография. Вологда : Областная типография, 1971. 103 с.
60. Чапля І. К. Прислівники в українській мові. Харків : Видавництво Харківського ордена трудового червоного прапора Державного університету імені О. М. Горького, 1960. 124 с.
61. Чернобай В. Г. Сленг: історія виникнення, визначення поняття. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія “Філологічні науки”*. 2014. Вип. 206. С. 76-81.
62. Шарговська О. Лікарі пацієнтів “заводять”, “качають”, “садять на трубу”, перш ніж “відпустити”. *Gazeta.ua.: електрон. версія газети*. 15.06.2012. URL:<https://gazeta.ua/articles/neliterturna-leksika/likari-paciyentiv-zavodyat-kachayutsadyat-na-trubu-persh-nizh-vidpustiti/430932> (дата звернення 15.08.2021).
63. Шелякин М. А. Функциональная грамматика русского языка. Москва : Русский язык, 2001. 288 с.
64. Izmaylova GA, Zamaletdinova GR, Zholshayeva MS. Linguistic and Social Features of Slang. *International Journal of Scientific Study*. 2017. 5(6). P. 75–78.
65. Mattiello E. An introduction to English slang : a description of its morphology, semantics and sociology. Milano: Polimetrica. 2008. 324 p.
66. Merkulova O., Sadylo N. Quantitative-defining slanging adverbs in the language of Ukrainian youth. *Sciences of Europe*. Praha, 2021. № 83. P. 48–50.

67. Partridge E. A dictionary of slang and unconventional English : colloquialisms and catch phrases, fossilised jokes and puns, general nicknames, vulgarisms and such. London: Routledge. 2002. 1400p.

68. Partridge E. Slang: To-day and yesterday. London :Routledge, 2015. 488 p.

69. Spears R. Slang and euphemism: A dictionary of oaths, curses, insults, ethnic slurs, sexual slang and metaphor, drug talk, college lingo, and related matters. New York :Signet Book, 2001, 412 p.